

Commission d'enquête parlementaire chargée d'enquêter sur le traitement des abus sexuels commis au sein et en dehors de l'Église, y compris sur leur traitement judiciaire, et sur leurs conséquences actuelles pour les victimes et pour la société

du

VENDREDI 23 FÉVRIER 2024

Matin

Parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de aanpak van seksueel misbruik, in de Kerk en daarbuiten, met inbegrip van de gerechtelijke behandeling, en de gevolgen op vandaag voor slachtoffers en samenleving

van

VRIJDAG 23 FEBRUARI 2024

Voormiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 10.12 uur en voorgezeten door mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à 10 h 12 et présidée par Mme Sophie De Wit.

Hoorzitting in het kader van het luik "Aanpak binnen de Kerk en religieuze organisaties" met:

- **Mgr. Patrick Hoogmartens, bisschop van Hasselt;**
- **Mgr. Luc Van Looy, emeritus bisschop van Gent.**

Audition dans le cadre du volet "Approche au sein de l'Église et des organisations religieuses" de:

- **Mgr. Patrick Hoogmartens, évêque de Hasselt;**
- **Mgr. Luc Van Looy, évêque émérite de Gand.**

De **voorzitster**: Monseigneur Van Looy, monseigneur Hoogmartens, ik herinner u eraan dat conform artikel 4, § 1, van de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996, de onderzoekscommissie alle in het Wetboek van strafvordering omschreven onderzoeksmaatregelen kan nemen. Ze kan onder meer getuigen onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik de aandacht te vestigen op het laatste lid van artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar waarheid een verklaring af te leggen, zich zou kunnen blootstellen aan strafvervolging en derhalve getuigenis weigeren (zie ook artikel 14, 3, g, van het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van 15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke verklaring later tegen u zou kunnen worden

gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u, krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse getuigenis kan worden gestraft met een gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en u voor een termijn van ten minste vijf en ten hoogste tien jaar kunt worden ontzet uit het recht om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van voornoemde wet de geheimhouding van uw verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met gesloten deuren en waarvoor de commissie zich uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan de commissie zou overleggen, vatbaar voor openbaarmaking.

Na de verduidelijking vraag ik u de eed af te leggen door de hand te heffen en de volgende woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

De heer Van Looy en de heer Hoogmartens leggen de eed af.

Patrick Hoogmartens: Mevrouw de voorzitter, beste commissieleden, vooreerst wil ik u danken voor uw uitnodiging om in de commissie gehoord te worden. Ik wil na mijn toelichting graag bescheiden en in alle openheid ingaan op uw vragen. Sinds 1997 ben ik hulpbisschop en sinds 2004 bisschop van Hasselt. Tot 2004 was bisschop Paul Schruers verantwoordelijk. Ons bisdom is opgericht in 1967. Voor die tijd maakten wij eeuwenlang deel uit van het bisdom Luik. Vanaf 1967 werkten er in ons bisdom ongeveer 1.200 priesters en bijna 100 diakens. Vandaag telt ons

bisdom 280 priesters, al dan niet in actieve dienst.

Met uw goedvinden wil ik me toespitsen op wat in ons bisdom gebeurde in de periode van en na de bijzondere parlementaire commissie van 2010, waar ik ook aanwezig was. Daarna wil ik ook ingaan op het geheel van de zorg omtrent overlevenden van misbruik in de kerk na 2011.

Ik begin met een terugblik van wat gebeurde in en na de zitting van de parlementaire commissie. Tijdens die zitting in 2010 werd ik reeds gehoord. Ik sprak toen onder andere over een dossier dat ik in mijn toen dertienjarig bisschopsambt kende. Voor alle duidelijkheid en zoals het ook in het parlementair verslag genoteerd staat, bedoelde ik daarmee een dossier over feiten die zich in die periode hadden voorgedaan en die een acuut ingrijpen vergden. Ik schorste de pleger dan ook, terwijl Justitie een uitvoerig onderzoek verrichte en de pleger uiteindelijk sanctioneerde met een gevangenisstraf. Hij werd ook gelaïciseerd.

Andere dossiers waarvan de feiten van een verder verleden dateerden, werden mij ook bekend. Ik vermeldde er in de commissie van 2010 ook een aantal. Ik noem er drie. Zo was er het dossier dat werd behandeld in de door ons opgerichte commissie-Halsberghe, waarover later een dading gesloten zou worden in het arbitragecentrum, waardoor het slachtoffer een gepaste erkenning en tegemoetkoming kreeg.

Over een ander dossier van een priester van ons bisdom, werkzaam in Latijns-Amerika, werden wij na allerlei tegengestelde berichten uiteindelijk definitief ingelicht door het parket. Het betrof feiten waarnaar in het betrokken land onderzoek werd gericht door Justitie van ons land en het land in kwestie. De betrokken priester werd op ons initiatief door de Heilige Stoel gelaïciseerd. Hij werd dus uit het priesterambt ontzet. Daarna verhuisde hij tegen onze wil naar een ander Europees land. Dit werd door ons én aan het betrokken bisdom én aan het parket van Hasselt gemeld. Enige controle op het verdere leven van deze persoon konden wij moeilijk uitoefenen. We hebben ook geen vermoeden dat er daarna nog verkeerde dingen zouden zijn gebeurd, maar dat kan ik eigenlijk niet weten.

Ten slotte wil ik nog terugkomen op het dossier dat sinds 1995-1996 ruime aandacht gekregen heeft in de pers. De kritiek van de heer Devillé op een geestelijke gemeenschap bracht dit dossier onder een grote publieke aandacht. De politie en het gerecht hebben die zaak onderzocht en bij arrest van het hof van beroep van 23 december 1999 werd de vordering van de burgerlijke partij verjaard bevonden. Het hof beschouwde de feiten niet als

boven alle twijfel verheven. Het schreef immers: "Indien het dan mocht vaststaan dat de in verdenking gestelde de feiten pleegde...". Zulks betekent dat het voor de staat niet juridisch vaststaat dat de beweerde feiten niet of wel gepleegd werden. De betrokken priester heeft de betrokken feiten eveneens nooit bekend, wat het voor ons wel moeilijk maakt. Hij diende ook zelf een klacht in wegens laster en eerroof.

Toch hebben we zelf via het arbitragecentrum en ons aanspreekpunt inspanningen geleverd om tegemoet te komen aan de zorgen van klagers en slachtoffers. Er werden financiële tegemoetkomingen toegekend en de betrokken priester kreeg ook een kerkelijk verbod om voor te gaan in publieke pastorale diensten. Hij kreeg ook de aanmaning om te verhuizen teneinde de slachtoffers niet meer onder de ogen te komen. Hij heeft hieraan echter slechts in beperkte mate willen meewerken. Wij konden dit uiteraard zelf niet allemaal afdwingen bij gebrek aan veroordeling door een strafrechtbank.

We hebben eveneens bewust geen laïcisering gevraagd in deze context, hoewel we dat in andere zaken wel hebben gedaan. Er was immers geen bekentenis en we dachten dat we dan alle greep op de priester zouden verliezen.

Pas eind 2023 zijn we erin geslaagd om de priester uit zijn eigen woning te doen verhuizen. Tevens werd reeds langer op vraag van het slachtoffer zijn titel van eregodsdienstleraar afgenomen. Zoals ik ook al zei, kreeg hij een verbod om voor te gaan in enige publieke viering. Dat was mijn eerste punt.

Ik kom nu bij mijn tweede punt over de globale aanpak in de bisdommen en mijn gevoelens daarbij. Voortschrijdend inzicht en veel samenspraak met deskundigen uit verschillende disciplines en confraters-bisschoppen hebben ertoe geleid dat ik vanaf het begin loyaal heb meegewerkt aan de mede door de parlementaire commissie van 2010 vooropgestelde en intussen bekende procedures. Daarmee is alles allicht niet opgelost. Dat beseffen wij ook.

Hoe dan ook bied ik vandaag aan alle slachtoffers van misbruik opnieuw oprecht mijn verontschuldigingen aan voor wat hun ooit werd aangedaan. Het seksueel misbruik had nooit mogen gebeuren, zeker niet door iemand met een pastorale opdracht. Dat is immers in tegenspraak met de boodschap die de kerk wil uitdragen in parochies en in talrijke scholen, zovele jeugdbewegingen en welzijnsinitiatieven die in haar schoot geboren zijn. Het is vooral ook in tegenspraak met de verkondiging van Gods onvoorwaardelijke liefde voor elke mens.

Daarom is er ook zoveel schaamte, ook bij mij. Plegers deden, zoals ik iemand hoorde zeggen, hoogverraad tegenover hun verheven zending. Tegenover de slachtoffers past vandaag dus zoveel als mogelijk nabijheid, bescheidenheid en rechtvaardigheid. Er moet ook geluisterd worden naar hun pijn. Ik was zelf uiteraard ook erg aangedaan door de vele verhalen. Ik kon het aanvankelijk eveneens moeilijk geloven, vooral omdat ik in de beginfase onvoldoende bekend was met de effecten en de kwetsuren die het misbruik teweegbrachten bij de slachtoffers. De slachtoffers hebben mij in die zin veel geleerd. Verder ontstond er bij mij, vooral dankzij professor Adriaenssens en medewerkers van het opvangpunt, met name van ons eigen opvangpunt, en Dignity, een groeiend inzicht.

Als derde punt wil ik graag iets zeggen over de werking van het opvangpunt in het bisdom Hasselt van 2011 tot nu. Ons eigen opvangpunt werd in 2021 mee opgenomen in het gemeenschappelijke opvangpunt, waarvan u de werking kent via het bezorgde protocol.

Ons opvangpunt, ons team, bestond uit een coördinator, de voormalige directeur van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling in Limburg, een vrouwelijke psychiater met expertise in seksuele stoornissen, een psychotherapeute, een ethicus-priester, mezelf en een vicaris. Zij werden gemandateerd door de bisschopsraad in november 2010.

In onze aanpak probeerden we steeds oprecht en correct inlevend te zijn met wat de slachtoffers nodig hadden, niet alleen op financieel vlak. Aspecten van beveiliging of bescherming van de slachtoffers ten aanzien van nog levende plegers was ook onze zorg. Soms liep dat moeilijk, ook naar sommige slachtoffers. We hebben wel getracht om in alle eerlijkheid te werken en luisterbereid te zijn in de mate van het mogelijke. In heel veel gevallen verliep dit zinvol en mooi.

Bijkomende psychische en psychiatrische hulp in het bekende hulpverleningscircuit zoals de centra voor geestelijke gezondheid werd altijd aangeboden en zelfs in verschillende situaties door ons georganiseerd. Ook de melding aan Justitie werd met respect voor de slachtoffers systematisch gedaan. Slachtoffers wilden wel eens anoniem blijven en wensten voldoende discretie. We hebben ook getracht daaraan te beantwoorden door onze brieven zo op te stellen dat we daarmee rekening hielden. Naast canonieke en beperkende maatregelen werden de dossiers eveneens voor een verdere behandeling verstuurd naar de Congregatie voor de Geloofsleer in Rome.

Sinds 2011 tot op heden kwamen er bij ons opvangpunt 93 meldingen of contactopnames van allerlei aard. Deze betroffen veelal overleden priesters. Bij veruit de meeste was er erkenning en tegemoetkoming. Ondanks alles was er ook een zekere dankbaarheid en aanvaarding, hoewel ik de pijn altijd geproefd heb en deze altijd aanwezig bleef. Van de 21 nog levende priesters of diakens waartegen een klacht werd ingediend, werden er 14 gemeld aan justitie. Zes dossiers werden niet gemeld omdat ze overduidelijk verjaard waren of omdat het feiten tussen volwassenen betrof of omdat het slachtoffer overleden was of omdat het een onduidelijke en onbetrouwbare melding betrof. Een dossier is nog lopende en betreft een priester op rust.

Zes van hen zijn ondertussen gelaïciseerd en een is recent overleden. Alle betrokkenen kregen canonieke maatregelen: ze werden geschorst, kregen een verbod om contact te hebben met kinderen, mochten geen publieke pastorale taken meer vervullen en werden met vervroegd pensioen gestuurd. In een geval is een dossier door het parket afgerond wegens gebrek aan bewijs en zijn ook wij van oordeel dat de persoon een actieve functie kan uitoefenen.

Tussen 2011 en 2023 werden er in ons bisdom 48 dadingen gesloten. De meeste plegers in die zaken zijn reeds overleden of op rust. Er zijn drie gevallen van feiten van misbruik van minderjarigen of van het bezit en verspreiden van pornografische beelden van minderjarigen gebeurd in de voorbije 20 jaar, de tijd dat ik zelf als bisschop verantwoordelijk was. De drie daders werden vanzelfsprekend gemeld en veroordeeld door Justitie en door Rome gelaïciseerd. Ze werden verplicht om een therapie te volgen. Een van hen is intussen ook overleden.

Na het programma *Godvergeten* kwamen een twintigtal meldingen of contactopnames binnen van zeer uiteenlopende aard. Het betreft soms vragen naar de opvolging van een eerdere melding of van eerdere slachtoffers of soms een melding om zonder meer opgenomen te worden op de lijst. Voor de meldingen na *Godvergeten* werden vier bijkomende dadingen gesloten.

Ten vierde wil ik graag nog iets zeggen over preventie en sensibilisering. Het erkenningswerk van ons opvangpunt was naar mijn aanvoelen heel belangrijk. Veel mensen hebben daardoor sterkte gevonden en zijn een nieuwe toekomst beginnen te ontwerpen. Sommigen hebben gewoon uitgesproken dat ze goed ontvangen werden. Bij sommigen waren er echter wat precedents die het moeilijk maakten. Naast dat erkenningswerk van

ons opvangpunt werd in samenspraak met het team zeer sterk ingezet op sensibilisering en preventie. Ik wil u een aantal aspecten daarvan kort toelichten.

Ten eerste hebben we gewerkt aan vorming.

Gedurende jaren na elkaar waren er op het niveau van het bisdom en de dekenaten een groot aantal concrete vormingsmomenten vanuit de brochure *Verborgen verdriet* onder leiding van leden van het opvangpunt en van het CCV, het Centrum voor Christelijk Vormingswerk en van allerlei experten die we daarvoor aanzochten.

Ten tweede werd bij de vorming het thema op de dekenvergaderingen en allerlei priester- en diakensamenkomsten besproken. Steeds meer werd de nadruk daar gelegd op het belang van preventie en dit door middel van de folder *Van taboe naar preventie*. Er waren ook lokale vormingsavonden voor catechisten en jongerenbegeleiders. Vanuit de gedragscode voor wie in de kerk werkt, werden ook lokale vormingsmomenten opgezet om de aanspreekbaarheid van iedereen naar elkaar toe over misbruik te vergroten.

Naar aanleiding van het programma *Godvergeten* werd in nogal druk bijgewoonde samenkomsten opnieuw het thema 'integer pastoraal handelen' besproken, waarbij sterk werd stilgestaan bij het gebruik van macht in de pastorale relatie. We hebben dus vorming georganiseerd en een aantal brochures en artikels verspreid. De brochures over misbruik en de preventie ervan werden naar alle pastoors gestuurd. We hebben de data ervan bijgehouden en dit besproken in de lokale samenkomsten. In tijdschriften en allerlei gesprekken en publicaties werd ook de reflectie over macht en machtsmisbruik gevoed.

Een derde punt bij vorming en preventie is het aspect van de screening. Bijzondere aandacht ging naar screening, vooral van nieuwe medewerkers. Een onafhankelijk assessmentbureau screent alle medewerkers voorafgaand aan de aanwerving. Wanneer deze uitzonderlijk komen van gekende of betrouwbare werkgevers, zoals uit een door ons gekende school of een ander bisdom, consulteren we eerst de referentiepersoon bij die werkgever. Aan catechisten die contact hebben met kinderen, wordt een bewijs van goed gedrag en zeden gevraagd. Er zijn bijzondere voorzorgsmaatregelen voor medewerkers in de jongerenpastoraal, zoals u ook hebt gehoord van de IJD-verantwoordelijke.

De kandidaat-diakens en kandidaat-parochieassistenten worden systematisch

geëvalueerd en opgevolgd door de opleidingscommissie. De opvolging van kandidaat-priesters werd u vermoedelijk reeds toegelicht door de voorzitter van een van de seminaries. Ik kan u daarover concrete informatie verstrekken, maar meerdere personen hebben die opvolging hier reeds uitgebreid toegelicht.

Tot slot wil ik enkele persoonlijke bedenkingen meegeven. Het misbruik in het verleden had nooit mogen gebeuren. Als kerk hebben we in het verleden vaak gefaald in onze aanpak. Intussen hebben wij, alsook de hele samenleving, veel geleerd. Er was onvoldoende structureel beleid en voor 1996 en het uitbreken van de zaak-Dutroux, schoot onze aanpak, zo merken we nu, vaak tekort.

Het verleden is niet goed te maken. In alle eerlijkheid hebben we op een respectvolle manier geprobeerd zorg te dragen voor de slachtoffers binnen de vooropgestelde afspraken, ook die van de commissie van 2010. We gingen in op hun verzoek om een persoonlijk onderhoud of verkenningsgesprek. Dat deed ik niet altijd zelf. De eerste stap verliep steeds via de voorzitter van het opvangpunt. Voor plegers hebben we de meest gepaste canonieke maatregelen genomen. We hebben ook meldingen aan Justitie gedaan indien slachtoffers daaraan konden of wilden meewerken. Soms gaf een slachtoffer aan dat absoluut niet te willen. Ook in die gevallen – ik heb een paar brieven daarvan bij – hebben we laten weten dat het slachtoffer niet wilde dat we een melding maakten, maar dat we dat toch deden.

Hebben we fouten gemaakt? Allicht wel. We kunnen daaruit leren en ons verbeteren. Dat willen we ook doen en daar zijn we vandaag toe bereid. We beseffen dat slachtoffers op een of andere manier met hun emoties verder moeten leven. We zijn bereid om te bekijken wat hun leven draaglijker kan maken. De Bisschoppenconferentie zal daar straks wellicht iets meer over zeggen.

Mevrouw de voorzitter, beste commissieleden, ik dank u van harte voor uw aandacht. Ik ben bereid om in te gaan op uw vragen, voor zover het in mijn mogelijkheden ligt die te beantwoorden. Uiteraard wil ik bij vragen over concrete dossiers trachten om de nodige discretie aan de dag te leggen en om respect te hebben voor de privacy van slachtoffers en plegers, alsook voor de nog lopende, soms gerechtelijke onderzoeken.

De **voorzitter**: Dank u, monseigneur Hoogmartens. Monseigneur Van Looy, u krijgt het woord. Vervolgens kunnen de vragen in een geheel worden gesteld.

Luc Van Looy: Geachte commissieleden, het zijn

moeilijke tijden. We hadden deze tijden echter moeten kunnen vermijden.

Ik zal mezelf even voorstellen. In 1964 ben ik als missionaris vertrokken naar Zuid-Korea. Daar heb ik gewerkt voor en met jonge arbeiders en studenten. In 1984 werd ik gevraagd naar Rome te komen om vanuit Rome in het algemeen bestuur van de salesianen te werken voor de begeleiding van projecten voor jongeren in 130 landen. In 2003 vroeg paus Johannes Paulus II me om als bisschop naar Gent te komen. Ik was bisschop van Gent tot aan de wijding van mijn opvolger op 23 februari 2020. Sindsdien woon ik als bisschop-emeritus in Scherpenheuvel waar ik ten dienste sta van het werk voor het bedevaartsoord. We hebben daar onder andere een openlijk teken van zorg voor de slachtoffers aangebracht: er werd een traan aangebracht op het kleed van het beeld van Onze-Lieve-Vrouw in Scherpenheuvel.

De periode na het ontslag van de bisschop van Brugge heb ik ervaren als een moeilijke, maar grote leerschool. Het contact met slachtoffers van misbruik is voor mij een eyeopener geweest. Hun leed raakt mij nu nog heel diep, misschien zelfs steeds dieper. Ik begrijp dan ook dat de reacties op het programma *Godvergeten* op die manier door ons volk gedragen werden. Ik kan niet anders dan mij hierover als mens, gelovige, priester en bisschop diep te schamen.

Het zoeken naar en het ontwikkelen van een concrete procedure was bij wijlen moeilijk. Geleidelijk aan hebben we een weg gevonden die allereerst het leed van de slachtoffers erkent, maar ook de gepaste aandacht heeft voor de opvolging en begeleiding van de slachtoffers. Ik ben vooral heel dankbaar voor het werk van het opvangpunt in mijn bisdom.

Het was een multidisciplinair team met inbreng van ervaren mensen uit de justitiwereld en mensen met een psychologische achtergrond. Ik weet hoeveel uren sommigen onder hen hebben doorgebracht aan de telefoon of in gesprek met slachtoffers en hoe ze mij dan voorbereidden op gesprekken met slachtoffers wanneer die dat wensten.

Ook ik heb reeds in de bijzondere commissie in december 2010 gepleit voor een onafhankelijk en laagdrempelig contactpunt. Toch meen ik dat de opvangpunten en nu het gemeenschappelijke opvangpunt goed werk verricht hebben en nog steeds verrichten. Ik heb hun adviezen altijd gevolgd en uitgevoerd.

De brochures en de gedragscode die we met de Bisschoppenconferentie uitgaven en waarvan

Manu Keirse de pen vasthield, waren de leidraad in mijn beleid. In het bijzonder hebben we werk gemaakt van vormingsinitiatieven voor vrijgestelden. In 2015 hebben we bijvoorbeeld een vormingsdag 'integer pastoraal handelen' georganiseerd, waarop Manu Keirse het woord genomen heeft. Mevrouw Francine Bernaert van het opvangpunt heeft er de slachtoffers beluisterd.

In alle opleidingen wordt ook aandacht gegeven aan dit onderwerp. We werken samen met de priesteropleiding van het Johannes XXIII-seminarie in Leuven waar ernstig werk wordt gemaakt van de screening en begeleiding van kandidaten. Ook gedurende hun opleiding wordt daaraan voortdurend aandacht gegeven. Dat is ook zo in onze diocesane opleiding voor diakens en pastorale werkers. De kandidaten passeren allemaal een aanvaardingscommissie waarin ze gesprekken hebben met diverse mensen, waaronder een psycholoog. Dat is een vaste praktijk geworden. Ik richtte ook een opvolgteam voor daders op met twee externen: een eremagistraat en een psychiater. Ze gaven mij en mijn medewerkers advies bij de opvolging van vermeende of veroordeelde daders.

Er is mij verweten dat ik niet altijd doortastend heb gehandeld. Ik zei al dat het voor mij een hele leerschool geweest is en bij leren hoort leergeld betalen. Ik kan dat zelf niet beoordelen, maar ik heb bij mijn afscheid wel publiekelijk mijn excuses aangeboden aan slachtoffers van misbruik die ik gekwetst zou kunnen hebben.

In de vorige commissie werd ter sprake gebracht dat ik accurater moest zorgen dat dossiers doorgegeven werden aan het gerecht. Daaruit heb ik geleerd. Ik heb nadien op regelmatige basis het gerecht schriftelijk op de hoogte gebracht van de dossiers die in behandeling waren, ook al was er geen gerechtelijke klacht en was het overduidelijk dat het om verjaarde feiten ging.

Dat wij als Bisschoppenconferentie de adviezen van de bijzondere commissie in 2011 ernstig hebben genomen en loyaal hebben meegewerkt aan de arbitrage en die zelfs voort hebben gezet nadat de termijn verstreken was, is niet iets waarover we ons moeten roemen. Het was en blijft onze morele plicht. We weten echter dat we daarmee nooit het leed van de slachtoffers ongedaan kunnen maken.

Dat dit alles nu aan een evaluatie toe is, is goed. Ik ben nu bisschop-emeritus en woon in Scherpenheuvel, maar ik heb er alle vertrouwen in dat de bisschoppen loyaal zullen meewerken. Ik dank u voor uw aandacht.

De **voorzitster**: Dank u, monseigneur Van Looy. Ik verleen het woord nu aan de commissieleden. Mevrouw Van Peel, u mag als eerste uw vragen stellen.

Valerie Van Peel (N-VA): Ik zal beginnen met een algemene vraag. Er moet mij iets van het hart. Ik heb een paar keer de term voortschrijdend inzicht gehoord en dat is een belangrijk gegeven in ieders leven. Voor wat de kerk echter pretendeert te zijn, snap ik het toch niet zo goed. Wat is er ooit moeten gebeuren om te weten dat men van kinderen moet afblijven en dat zij beschermd moeten worden? Als men als instituut – of dat nu de kerk, een sportvereniging of een ander instituut is – weet dat iemand zich daar niet aan houdt, heeft men de verantwoordelijkheid om daar zo snel mogelijk iets aan te doen opdat er geen nieuwe slachtoffers meer zullen worden gemaakt. Welk voortschrijdend inzicht is daar in godsnaam ooit voor nodig geweest? Mijn excuses, maar ik vind dat een term die men niet moet gebruiken als het over kindermisbruik gaat.

Dat de kerk de beslissingen van de parlementaire commissie in 2010 loyaal uitvoerde, lijkt me een evidentie. Ik hoop dat we in deze staat nog kunnen zeggen dat het Parlement boven alles staat. Dat zou er nog aan moeten ontbreken. Wat houdt u al decennia tegen om zelf als eerste iets te ondernemen? Het is irrelevant of ik zelf al dan niet gelovig ben, maar hoe kan men als instelling pretenderen te zijn wat men doet als men dat niet aanpakt? Ik blijf het daar moeilijk mee hebben, ook na de termen die u daarnet hebt gebruikt. Ik vraag me echt af op welke manier u naar uw daden kunt terugkijken en toch de kerk kunt vertegenwoordigen.

Patrick Hoogmartens: Ik zal proberen te antwoorden. Dat is een ingrijpende vraag. Eerlijk gezegd had ik de laatste jaren bij meldingen van slachtoffers in 80 % à 90 % van de gevallen geen enkel vermoeden dat iemand zulke feiten had gepleegd. Er was misschien, maar in vele gevallen niet, een kleine kern die het taboe in stand hield, maar op het diocesane niveau had men daar geen overzicht van. Na de schandalen in de kerk en in de maatschappij zijn er veel gevallen bekend geworden die mij hebben verbaasd en die dat tot op vandaag nog doen.

Misschien was de kerk in het verleden ook slachtoffer van het maatschappelijk taboe, waar ze zich sneller had van moeten ontdoen, maar we zijn ook vóór de parlementaire commissie begonnen met het oprichten van meldpunten. De commissie-Adriaenssens en de commissie-Halsberghe werden opgericht en er werden ook hier en daar initiatieven genomen.

Men zegt dan vlug dat de persoon verplaatst werd. Ik ben nu twintig jaar bisschop en heb daar nauwelijks ervaring mee. Dat is in het verleden wellicht wel gebeurd. Vermoedelijk was dat een manier waarop de samenleving met zulke kwesties omging. Het is voor mij echter evident dat elk misbruik vermeden moet worden en dat de kerk dit als eerste moet doen. Nogmaals, we hebben dat waarschijnlijk onvoldoende gedaan, maar toen ik in 1997 bisschop werd, werd er reeds over de meldpunten en dergelijke gesproken en werd er actie ondernomen, met vallen en opstaan.

De grote *boom* is gekomen op het ogenblik dat de publieke belangstelling daarvoor toenam. Ik heb de indruk dat de zaak-Dutroux en de zaak-Vangheluwe daarvoor de katalysator zijn geweest.

Luc Van Looy: Ik kan u alleen maar zeggen dat ik ook met die vraag zit. Hoe komt het dat de kerk in het verleden die dingen niet heeft gezien en niet ernstig heeft genomen? Het enige wat ik daarover wil zeggen, is dat dit aantoonde dat er inderdaad op die vlakken een hervorming binnen de kerk nodig is. Hoe is dit in godsnaam mogelijk geweest? Aan die hervorming moet dringend gewerkt worden. Ik zit zelf in de knoop met die vraag.

De **voorzitster**: Als voormalig lid van de commissie in 2010 en 2011 wil ik even zeggen dat ik hier ongemakkelijk van word. We hebben – collega Van Hecke was daar toen ook bij – toen ook bisschoppen ontvangen. U hebt net gezegd dat men er daarvoor al mee bezig was, maar ik herinner me dat de bisschoppen destijds iets anders zeiden. Toen minimaliseerden zij hun verantwoordelijkheid en schoven ze de schuld van zich af. Ze zeiden dat het niet hun bevoegdheid was. "Het was een ander bisdom."

We kunnen er de beelden en de verslagen op nakijken. Dat was heel frappant. Ik word een beetje ongemakkelijk als ik hoor wat hier wordt verteld. Hoe kijkt u naar de verklaringen die toen zijn afgelegd? Het was een gewone commissie, geen onderzoekscommissie. Toen werden de zaken geminimaliseerd, afgeschoven. Er is uit stukken gebleken dat er met meldingen niets was gedaan. Het was ons bisdom niet, we wisten het niet, we konden niets doen. Zoals mevrouw Van Peel zegt, als er misbruik is, moet men altijd optreden, ongeacht welke structuur er bestaat. Hoe kijkt u terug naar de commissie van toen en naar wat daar toen is verteld door u en uw collega's in het licht van wat u vandaag zegt?

Luc Van Looy: Monseigneur Hoogmartens heeft het daarnet nog gezegd. De zaak van de Brugse bisschop is een katalysator geweest. Toen zijn er

bepaalde systemen binnen ons werk, in onszelf getriggerd geweest, zodat we zijn gaan kijken wat er allemaal aan de hand was in zaken van vroeger en nu. Wij hebben dat toen om die reden als een zeer moeilijke periode ervaren. Voor mij was het toen een nieuwe gegevenheid waarop wij het juiste antwoord gepoogd hebben te vinden en wat we wellicht met de hulp van veel professionele mededenkers stilaan hebben gevonden en dan, bijvoorbeeld, in de systemen die later zijn gegroeid, hebben uitgewerkt.

De **voorzitter**: Ik hoor wat u vertelt, maar ik blijf met mijn vraag zitten.

Ik geef het woord aan collega Van Hecke, die destijds ook in die commissie zetelde. Het beeld dat ik heb van de commissie in 2010 zal ik niet gemakkelijk van mij kunnen afzetten. Het druist een beetje in tegen wat vandaag wordt gezegd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mevrouw de voorzitter, ik sluit me daar een stukje bij aan. Ik hoor een mea culpa, zeker van de heer Hoogmartens en ook van de heer Van Looy. Dat hebben we 12 à 13 jaar geleden ook gehoord, maar toen merkte ik dat u vaak uit de lucht viel. Wat gebeurt hier allemaal? We wisten het niet. Oh, kunnen wij ook een klacht neerleggen? Ah, mogen wij dat aan de politie en aan Justitie melden? Het was alsof dat er twee werelden waren, een aardse en een niet-aardse, en dat men toen 12 à 13 jaar geleden plots in een aardse wereld terecht kwam en ontdekte dat politie en Justitie bestonden die voor dergelijke misdrijven hun werk moesten doen.

Ik zit met dat gevoel. Wat mij frappeerde – en ik verwijs naar iets wat u zei, mijnheer Van Looy – is dat u zei dat u na de commissie 2011-2012, 2010-2011 het gerecht regelmatig op de hoogte hebt gebracht, ook al was het duidelijk dat de zaken waren verjaard. Mijnheer Van Looy, kunt u dat even toelichten? Hoe beoordeelde u of een zaak al dan niet was verjaard? Of wie deed dat voor u? Hoe kon u dat weten? Deed u dat niet stelselmatig? U zei 'regelmatig'. Ik veronderstel dat u zich hebt voorbereid. Weet u hoe vaak u een melding of een klacht bij Justitie hebt ingediend na de vorige commissie en hoe vaak voordien? Voordien waarschijnlijk niet, want ik herinner me dat u toen niet goed wist dat dat kon. Maar het is wel een delicaat punt. Is het niet evident – en dat hebben we u twaalf jaar geleden ook gezegd – wanneer u kennis krijgt van dermate zwaarwichtige feiten vaak ten aanzien van minderjarigen om automatisch naar Justitie te gaan? U zei toen: "ja, ja, dat zullen we nu wel doen." Nu zegt u dat u dat regelmatig hebt gedaan, niet stelselmatig, en u spreekt over die verjaring. Ik zou graag wat meer duiding krijgen over hoe u dat dan concreet hebt

aangepakt.

Luc Van Looy: Eigenlijk verbetert u mijn tekst. Wat ik zou moeten gezegd en geschreven hebben, is dat we dat stelselmatig hebben gedaan. Dat is ook zo.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Stelselmatig? Dus telkens wanneer er een klacht was?

Luc Van Looy: Wanneer er een klacht binnenkwam – ik heb u gesproken over ons opvangpunt – werd die klacht voorgelegd aan het opvangpunt. Het opvangpunt gaf die, volgens wat ik weet, stelselmatig door aan het gerecht.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Daarnet zei u echter: "Zelfs al zouden de feiten verjaard zijn, ..." Hoe beoordeelde u of feiten al dan niet verjaard waren? Dat is iets dat tot de moeilijkste zaken behoort in het recht, nagaan of iets is verjaard.

Luc Van Looy: Ik denk dat ik luisterde naar de competente mensen die in het opvangpunt zaten.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Weet u hoe vaak u sinds de vorige commissie een dossier heeft doorgestuurd naar het gerecht?

Luc Van Looy: Dat moet rond de veertig dossiers zijn.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Werd u door Justitie op de hoogte gehouden van het gevolg dat er aan die melding werd gegeven? Nam u dan bewarende maatregelen ten aanzien van de genoemde personen?

Luc Van Looy: De opvolging van de slachtoffers evenals de opvolging van de daders werden naargelang van het antwoord van Justitie samen met Justitie besproken en bewerkt.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Nam u dan een maatregel in de zin dat bepaalde priesters, bijvoorbeeld, bepaalde taken niet meer mochten doen, of dat ze niet meer in contact mochten komen met kinderen, met kwetsbare personen? Werd dat stelselmatig door u beslist?

Luc Van Looy: Dat is de eerste maatregel die altijd werd genomen: het verbod om beroepsmatig of hoe dan ook in een situatie te staan met kinderen, met minderjarigen. Daarna gingen we in bepaalde gevallen verder en werden mensen uit hun officiële functie ontzet en werd hen het verbod opgelegd om nog openlijk als priester te functioneren.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb nog

een paar andere vragen, mevrouw de voorzitter, maar die gaan over een ander aspect. Ik laat de collega's verder vragen stellen.

De voorzitter: Ik wil daar meteen op aansluiten. Wanneer u een klacht doorstuurt naar Justitie, wie is dat dan? Is dat het federaal parket, de lokale parketten? Naar wie werden meldingen doorgestuurd?

Patrick Hoogmartens: Wij stuurden meldingen altijd door naar het parket, de procureur des Konings en zijn diensten. We hebben daaromtrent ook een evolutie doorgelopen. Wanneer een slachtoffer anonimiteit verlangde, hebben we de brief kunnen veranderen zodat we meldden dat het slachtoffer anonimiteit wilde, maar tegelijk hebben we toch omtrent de pleger de melding aan Justitie gedaan. Ik heb hier vijf brieven bij die zijn geëvolueerd zijn en telkens zijn toegespitst op de concrete zaak. Voor ons was het grote probleem dat in de meeste zaken veel van de plegers, de meesten – de bisschop van Gent sprak over veertig – waren overleden of waren uitdrukkelijk op pensioen en waren niet meer actief. Wanneer iemand overleden is, is de situatie anders. Daarenboven kregen wij soms van het parket gewoon de informatie dat een zaak was verjaard.

Nog moeilijker vond ik het wanneer wij van Justitie een antwoord kregen – van feiten van meer dan twintig jaar geleden – dat de betrokkene strafrechtelijk werd vrijgesproken op basis van de wetgeving zoals die op het ogenblik van de feiten bestond. Intussen is de Strafwet veranderd, verstrengd, maar daar kan de rechter geen rekening mee houden voor de kwestie zelf. Ik moet echter hier en nu beslissen en daarom heb ik de schorsing aangehouden. Het dossier is bij de rechter, maar ik heb het dossier ook al naar Rome gestuurd.

Er zijn voor ons soms heel complexe gevallen waarbij die samenwerking, die er volgens mij toch moet zijn tussen het gerecht en ons in onze verantwoordelijkheid, heel moeilijk is, omdat men qua wetgeving soms op barrières botst. Zo is er verjaring of een wet die niet retroactief moet zijn, wat ik natuurlijk begrijp, voor de strafrechter. We moeten tegelijk onze verantwoordelijkheid nemen. Dat is soms bijzonder complex. De meeste gevallen zijn helder, zeker wanneer de pleger is overleden. Dan blijft er enkel de zorg voor het slachtoffer. Wat dat betreft, hebben we vanaf het moment dat de arbitragecommissie en Dignity zijn opgericht, altijd gevolgd wat zij ons hebben gesuggereerd, ook voor slachtoffers voor wie we van het gerecht niet meer konden geïnformeerd worden over wat er al dan niet was gebeurd. Soms wel over wat er was gebeurd, maar niet over het

definitieve oordeel. Dat maakt onze positie soms bijzonder moeilijk.

Ik blijf herhalen wat ik daarnet al zei: de laatste twintig jaar heb ik onder mijn verantwoordelijkheid drie acute gevallen gekend en dan kan men uiteraard veel spoediger optreden dan wanneer het gaat om situaties waarin iemand zegt dat die zestig jaar geleden door iemand die nu 95 jaar is ooit werd 'lastig gevallen', zoals dat wordt gezegd. Ik wil daarmee zeggen dat er complexe situaties bestaan waar het voor ons moeilijk is een oordeel te vellen, maar wij en ikzelf hebben vanaf de vroegere commissie en vooral na de arbitrage altijd de adviezen van de arbitragegroep gerespecteerd.

De voorzitter: Bij de cijfers sprak u over één zaak die u niet naar Justitie hebt gestuurd wegens duidelijke verjaring. Daarnet had u een lijst met cijfers en in uw toelichting sprak u over één zaak die niet was doorgestuurd wegens een duidelijke verjaring.

Patrick Hoogmartens: Het parket had geoordeeld dat daar geen bewijs voor was.

Voor één zaak heeft het parket ons gezegd dat de feiten niet waren bewezen.

De voorzitter: Collega's, als u het woord wil nemen over hetzelfde thema, kunt u nu aansluiten. De heer Senesael was de eerste die zijn hand opstak.

Daniel Senesael (PS): Merci pour vos introductions. Je voudrais revenir sur la même thématique. En fait, il faut que vous vous rendiez compte que nous avons entendu des victimes qui étaient vraiment dans la dépression et dans des revendications fortes vis-à-vis de votre institution. La première chose de ces témoignages poignants, c'est que nous avons souvent entendu que l'Église leur disait: "On ne peut rien faire pour vous, sinon prier." Ce sont des attitudes qui nous ont été confirmées ici. Or, l'Église avait connaissance des faits. Des courriers ont été envoyés par l'organisation des droits de l'homme dans l'Église, attestant la transmission d'informations concernant les abus sexuels. J'ai des exemples ici, je ne vais pas rentrer dans les différents témoignages que nous avons eus. Je me suis fait une petite synthèse d'une soixantaine de pages qui nous serviront, madame la présidente, par la suite, en fonction de mon engagement.

Les dépôts de ces courriers n'ont pas donné lieu à une quelconque suite ou à un suivi par l'Église. Il a été fait mention par les victimes du signalement, à l'époque des faits, des abus sexuels commis sur leur personne au sein même de l'Église, que ce soit

auprès des autorités ou d'autres hommes de foi, auprès desquels elles cherchaient un soutien. Ces signalements sont, toujours ou presque, restés sans suite. C'est le résumé de certains de ces témoignages.

Il y a donc une minimisation générale des faits, laquelle a été mise en lumière par les témoignages. L'argument que l'on entend de la part de l'Église est: "On ignorait l'importance des conséquences des abus sexuels sur les mineurs." Vous dites, évidemment, depuis la commission de 2010, que des changements sont intervenus – heureusement d'ailleurs.

En minimisant, l'Église oublie son influence. Et c'est ce que nous avons souvent entendu: l'Église est la boussole morale de notre société. En minimisant, l'Église oublie son influence dans la société, l'emprise que cette institution a eue sur la conscience des individus pendant des décennies mais aussi le quasi-monopole qu'elle a exercé sur les mœurs et les comportements au sein de la société.

En fait, l'Église était la détentrice de la morale de la société. Tout cela percole des témoignages parfois cinglants que nous avons dû subir pendant des heures.

Vous avez parlé du déplacement des prêtres. Vous avez parlé du déplacement des prêtres qui maintenant ne sont plus autorisés, de laïcisation, de prêtres qui ne sont plus en contact avec les mineurs.

Je voudrais aussi vous entendre sur le déplacement à l'étranger, parce que nous avons bien souvent été mis en relation avec des prêtres qui ont été ou qui se sont eux-mêmes déplacés vers l'étranger et où on sait que les faits se sont perpétrés. Quelle est l'attitude de l'Église dans ce fonctionnement inadmissible?

Vous avez parlé du droit pénal canonique. Là également, le système canonique attribue une valeur sociale particulière à la rédemption sincère du coupable. En fait, le principe, à l'inverse des objectifs du droit pénal étatique, est de ne pas punir. Et les peines ne doivent être établies "que dans la mesure où elles sont vraiment nécessaires" et ne doivent être appliquées "qu'après avoir épuisé tous les autres moyens pastoraux". Il y a là une question existentielle pour ma part.

Comment le droit canonique peut-il être en telle opposition et en tel manque de discernement par rapport au droit pénal judiciaire? Quand vous dites que vous transmettez à la justice, quelle a été votre

attitude – je n'individualise pas, je parle de l'institution, de l'Église –, durant des décennies, quant à l'application de ce droit canonique sans tenir compte du droit pénal? Parce que vous parlez du suivi pénal, mais après la commission de 2010. Quid de tout ce qui s'est passé avant? Il y a donc toute la problématique de la procédure de l'établissement d'une peine disciplinaire.

Je pourrais encore parler de deux ou trois chapitres qui n'ont pas encore fait l'objet d'interventions pour l'instant. Je me réserve donc pour une deuxième salve de questions.

Patrick Hoogmartens: U sprak over mensenrechten in de kerk. Betreft dat de groep Mensenrechten in de kerk? Ik heb namens die groep ooit een brief van gekregen van de heer Bethune. Ik heb daar in de vorige commissie ook over gesproken. Ik meende daar niet persoonlijk op te moeten antwoorden, maar ik meldde dit aan het parket. Ik heb de heer Bethune ook geantwoord dat ik zijn klacht aan het parket had overgemaakt. Ondertussen heeft mijn voorganger – het betrof immers de periode van voor ik verantwoordelijk was – zelf contact opgenomen met een bisschop uit het buitenland, voor wie deze priester missionarisch deed. Die bisschop liet weten dat het gerecht daar de priester had vrijgesproken. Dat zijn complexe zaken. Wanneer het echter over de groep Mensenrechten in de kerk gaat, probeer ik de informatie die ik van haar krijg maximaal door te geven aan het parket.

Ik heb geen ervaring met het verplaatsen van een priester in het buitenland. Sinds ik verantwoordelijk ben, heb ik geen enkele priester naar het buitenland overgeplaatst, zeker niet wegens feiten van misbruik.

Ik heb wel een priester die dankzij onze melding aan het parket een veroordeling in het buitenland opliep, gelaïciseerd. Meteen daarna is die naar het buitenland getrokken. Voor mij was dat een zeer pijnlijke zaak. Indien ik hem niet had teruggebracht tot de lekenstaat, dan had ik nog enige invloed op hem kunnen uitoefenen en dan had ik kunnen eisen dat hij in ons bisdom bleef. Toen hij mij vertelde dat hij naar het buitenland zou trekken, wat ik zeer betreurde, heb ik meteen de nuntii hier en in het buitenland en het parket ingelicht zodat de context helder was en iemand hem kon opvolgen. Gelukkig heb ik daar later geen enkele klacht meer over gehoord.

We laïciseren een priester soms niet aangezien we dan elke bevoegdheid over hem verliezen. Zelfs voor priesters die we niet tot de lekenstaat terugbrengen, hebben we beperkte mogelijkheden om in te grijpen, maar dat is een andere kwestie.

Daniel Senesael (PS): Une petite précision, si vous le permettez. Vous parlez de laïcisation, vous dites "j'ai laïcisé", et tout à l'heure, je pensais que c'était Rome qui laïcisait. C'est pour que ce soit bien clair pour le rapport.

Patrick Hoogmartens: Alors, on a transmis le dossier à Rome et Rome a accepté notre proposition de laïciser le prêtre. C'est comme ça que ça s'est passé. Ce que vous dites sur le droit pénal...

Ik denk dat de straf altijd de laatste maatregel is. Dat gaat in een gezin ook zo. Ik heb u op dat vlak niets te leren. Uiteindelijk is een straf opleggen altijd het laatste optreden. Wanneer men dat doet, moet dat ook effectief gebeuren. Dat hebben we ook gedaan door te laïciseren of door bepaalde maatregelen op te leggen. We zagen toe op die maatregelen en gewoonlijk werden die nageleefd. Soms moesten we vaststellen dat we niet zo ver konden gaan als we wilden.

Luc Van Looy: Ik wilde hetzelfde zeggen. Het is erg belangrijk dat we weten dat er sinds 2011 zeer veel is veranderd, net door het voortschrijdend inzicht. Ik kom even terug op wat monseigneur Hoogmartens zei. Men trachtte toen, aangezien we de contacten met het parket niet gewoon waren, de straf zo lang mogelijk uit te stellen. We hebben echter geleerd dat door die maatregel slechte situaties in stand werden gehouden. Daaruit hebben we zeker en vast geleerd dat zo vlug mogelijk naar het parket sturen het beste is wat we kunnen doen. Op die manier kan het parket met zijn middelen – wij hebben die middelen immers niet – oordelen over de situatie van een priester.

Mathieu Bihet (MR): Excusez-moi, madame la présidente, je ne veux pas être déplaisant mais, si l'on suit l'ordre des groupes... Je vais être galant et laisser Mme Daems s'exprimer, pas de problème.

La **présidente:** D'un autre côté, monsieur Bihet, Mme Daems ou le PVDA sont toujours présents.

Greet Daems (PVDA-PTB): U bent voornamelijk ingegaan op de periode na 2010, maar ik zou even willen teruggaan naar de periode daarvoor. Uw carrières beslaan immers ook de periode voor 2010. Hoe bent u in de beginjaren van uw carrières omgegaan met al dan niet rechtstreekse meldingen van misbruik? Monseigneur Hoogmartens zei dat hij op één geval na nooit weet had van priesters die naar het buitenland verplaatst werden. Monseigneur Van Looy, hebt u daar ervaringen mee?

Destijds werden er zeer veel priesters

overgeplaatst naar andere parochies. Hebt u daar ooit weet van gehad? Indien ja, wat heb u daarmee gedaan?

Luc Van Looy: Voor zover ik mij herinner, zijn er geen priesters overgeplaatst naar een andere parochie wegens seksueel misbruik.

Greet Daems (PVDA-PTB): Hebt u ook weet van overplaatsingen naar het buitenland?

Luc Van Looy: Helemaal niet.

Patrick Hoogmartens: In mijn bisdom gebeurde het zeker niet dat iemand wegens misbruik naar het buitenland werd overgeplaatst. De persoon waar ik daarnet over sprak, werkte in het buitenland en we hadden gehoord dat er mogelijk sprake was van misbruik. We hebben eerst via de bisschop en dan via het parket aangedrongen dat men dat zou onderzoeken.

Ik heb echter geen weet van overplaatsingen naar het buitenland wegens verdachtmakingen van misbruik. Ik besef dat ik hier onder ede sta, maar voor mij is dat tamelijk helder. Ik heb ook gezegd dat ik in mijn 26 jaar als bisschop vóór de eerste commissie één acuut geval heb gekend en na de eerste commissie twee gevallen heb gekend, waarbij ik ook meteen heb opgetreden.

We stellen daarbij de straf niet uit. We nemen dadelijk de beslissing tot voorlopige schorsing en daarna is het aan het gerecht en ook aan ons om de juiste keuzes te maken.

Ben Segers (Vooruit): U zei dat men priesters niet wegstuurde wegens seksueel misbruik. Dat zou er nog aan ontbreken. Daarmee ligt de lat wel bijzonder laag. Veel getuigen hebben in deze commissie iets heel anders doen uitschijnen. Nogmaals, met het niet wegsturen wegens seksueel misbruik legt u de lat wel erg laag.

Monseigneur Van Looy, wat hebt u gedaan met pedopater Luk Delft, behalve hem naar Centraal-Afrika te sturen, als ik dat goed heb begrepen? Die man werd in 2001 uit Don Bosco gezet. U mag mij tegenspreken, maar indien u dat niet doet, ga ik ervan uit dat het waar is. Is niemand van het bisdom Gent of de salesianen naar het gerecht gestapt?

Delft kon ondertussen rustig verder verkrachten, later ook in Centraal-Afrika. Een slachtoffer heeft hem daarna ook aangegeven. Ik heb info gekregen dat vele meldingen daarvan u hebben bereikt. U hebt hem misschien niet weggestuurd wegens seksueel misbruik, maar waarom dan wel?

Luc Van Looy: De vraag over wat er met Luk Delft is gebeurd, moet u eigenlijk niet aan mij stellen, want ik was daarbij helemaal niet betrokken in die tijd. Wanneer hij in 2010, denk ik, veroordeeld werd, ging dat over feiten van 2001 of 2002. Dat is echter een kwestie die de salesianen toen behandeld hebben, aangezien hij een salesiaan is. Ik had daarvan als bisschop in de beginfase geen weet. Ik was toen ook geen bisschop, want ik zat in Rome. Ik ben wel op de hoogte gebracht door de salesianen wanneer er iets gebeurde, maar ik had er helemaal geen zeggenschap over. De overplaatsing naar Centraal-Afrika heb ik bijvoorbeeld pas vernomen na de feiten.

Mathieu Bihet (MR): Merci, madame la présidente. En fait, la question des déplacements et des éloignements pose quand même largement question au sein des travaux, des témoignages et auditions. Parce qu'il est curieux de considérer que cela puisse être une sanction, en réalité. Parce que quand quelqu'un commet de tels actes, considérer que l'éloigner de l'endroit où il a pu commettre ces actes ou l'éloigner de ses victimes puisse être tout simplement une sanction... Dans certains témoignages – vous semblez remettre cela en doute, mais c'est quand même des choses que nous avons entendues à plusieurs reprises –, comment considérer que cela puisse quand même être une sanction? J'entendais un de vos témoignages tout à l'heure, qui disait qu'on a aussi pris des mesures pour qu'il ne soit plus en contact avec des enfants. C'est vous, monsieur Van Looy, qui disiez ça tout à l'heure. Ça me semble quand même curieux que ça puisse faire partie d'une échelle de sanctions. Je ne comprends pas bien comment il est possible de garder en son sein quelqu'un qui commet de tels actes, en considérant qu'à partir du moment où ils ne sont plus là ou un peu plus loin, ça poserait un peu moins problème.

La deuxième question que je souhaitais vous poser, c'est en matière de prévention, parce qu'on n'en a pas encore beaucoup parlé. Vous en avez parlé dans vos témoignages tout à l'heure, dans vos introductions. Est-ce que vous pourriez un peu détailler cela? Cela me paraît un peu curieux, mais vous considérez que vous faites de la prévention. J'aimerais savoir un peu en quoi cela consiste, surtout par rapport à ce qui a été commis après. Je vous remercie.

De **voorzitster:** Alvorens de bisschoppen te laten antwoorden, wijs ik erop dat we maandag een hele commissievergadering gewijd hebben aan preventie. Het is echter interessant om te horen wat u daarmee concreet in uw bisdom gedaan hebt.

Luc Van Looy: Bij mijn weten is er gedurende de

periode dat ik bisschop was in Gent, geen enkele priester overgeplaatst naar een andere parochie. Het dossier met betrekking tot Luk Delft, die salesiaan was en nu gelaïciseerd is, dateert van de periode van voor ik bisschop was. Toen ik bisschop was, kon ik daarover ook geen gezag voeren.

Wat preventie betreft, hebben wij alleszins heel veel gesprekken gevoerd met slachtoffers en daders in het opvangpunt, de commissie en de bisschopsraad om zoveel mogelijk alle mogelijke situaties te vermijden waar zulke criminaliteiten nog zouden kunnen voorkomen. Ik denk dat daar 100 % aandacht aan is gegeven.

Patrick Hoogmartens: Het inzicht in seksueel misbruik als trauma is nu ook anders dan 50 jaar geleden. Toen was het misschien meer een manier om iemand opnieuw mits hulp... Ik heb er de laatste 26 jaar echter geen enkele ervaring mee gehad. Ik vermoed dat er 50 tot 70 jaar geleden nauwelijks psychologische of andere opvang was. Die dingen werden dan nog veel meer dan nu als een taboe beschouwd door iedereen, door families, wat de verplaatsingen betreft.

Preventie is nog belangrijker dan de politiek ten opzichte van daders.

We hebben trouwens een medewerkster die een doctoraat heeft geschreven over macht in de context van pastoraal misbruik. We hebben aan haar gevraagd om dat fenomeen uit te leggen en hoe macht gebruikt en misbruikt kan worden, niet alleen in de kerkelijke context, maar ook in de context van de universiteit, jeugdbeweging of om het even wat. Daarop hebben we dus veel ingezet. We wilden het fenomeen macht onderkennen. Elke mens heeft namelijk macht en mag die gebruiken, maar niet misbruiken.

Een vrouwelijke psychiater heeft ons ook gesproken over de gevolgen van het trauma van misbruikt te zijn, tot in het cerebrale toe. Het is pas door in te zien wat de gevolgen zijn dat men ook indirect preventief werkt om eventuele toekomstige situaties te vermijden. Ik herhaal echter nogmaals dat ik in de afgelopen 26 jaar drie acute situaties gekend heb. Voor de toekomst is het echter heel belangrijk om dat in te zien. Professor Adriaenssens heeft daarin voor mij een doorslaggevende rol gespeeld door mij te doen inzien hoe macht werkt en hoe een trauma in elkaar zit.

Ten slotte hebben we mensen opgeroepen om wanneer zij iets van seksueel misbruik vermoeden, erover te spreken en om daarover onderling ook meldingen te maken. Men moet het oog scherpen. Wat vroeger taboe was, moet men nu preventief

melden. Men moet zijn ogen ervoor openen en het tijdig melden. Dat zijn de zaken waarrond we gewerkt hebben in talloze samenkomsten op het vlak van het bisdom en de meest lokale entiteiten, zijnde de pastorale eenheden.

De **voorzitster**: We zijn nu twee thema's tegelijk aan het behandelen. Er is het debat over de verplaatsing en het debat over de preventie. Wil er eerst nog iemand vragen stellen over de verplaatsingen? Daarna zullen we het debat over de preventie verder uitwerken.

Sophie Rohonyi (DéFI): J'entends bien, madame la présidente, même si je pense que tout est dans tout et qu'on voit justement – et je vous en remercie – à travers vos excuses qu'effectivement des choses ont été faites mais que d'autres manquent, et c'est précisément sur ce volet-là que l'on travaille. Donc, j'entends vos excuses mais au regard des témoignages extrêmement forts et dignes des victimes qui nous ont donc été exprimés ici, vous devez vous rendre compte que c'est largement insuffisant. Et c'est très tard pour des victimes qui en sont ressorties traumatisées à vie. Ça, je me devais de vous le dire aujourd'hui.

J'entends aussi que vous vous dites prêts aujourd'hui à mettre tout en œuvre pour améliorer la vie de ces victimes, en tout cas tant que c'est possible. Mais après coup, – vous venez de le faire à travers la réponse que vous avez adressée à l'un de mes collègues –, vous tenez des propos qui risquent de rendre la vie encore plus compliquée aux victimes, notamment lorsque vous dites: "Oui mais, l'appréhension des violences sexuelles commises à l'égard des mineurs n'était pas la même il y a 50 ans qu'aujourd'hui". Je trouve que c'est extrêmement choquant. Je trouve que c'est extrêmement choquant parce qu'on parle d'enfants, on parle de mineurs d'âge, on a des témoignages très clairs qui nous ont été exprimés ici en commission où l'on parlait de viols qui ont été commis sur des enfants pendant des années et des années, dans des chambres de fonction. Donc, on ne peut pas dire aujourd'hui aux victimes "on s'excuse mais, vous comprenez, le contexte à l'époque était différent". Ça, ce n'est pas acceptable!

Sur la question plus spécifique des transferts. Vous avez expliqué qu'il y a toute une série de sanctions canoniques qui sont donc prévues par le droit canon, à côté de ce que prévoit le droit des hommes, donc le droit pénal. Le retrait du titre honorifique, la suspension, l'interdiction du contact avec les enfants, la pension anticipée. Et puis il y a aussi, effectivement, cette décision de transfert. Moi, je m'interroge vraiment à ce sujet – et je n'ai pas été en mesure d'obtenir des réponses à ce

sujet lundi passé. Comment sont prises ces différentes sanctions? Est-ce qu'il y a des seuils de gravité qui déterminent que telle sanction sera retenue plutôt qu'une autre?

Et aussi, lorsque vous parlez effectivement de l'interdiction de contact avec des enfants, j'aimerais savoir de manière très claire si cette interdiction vaut tant pour la Belgique que pour l'étranger. Là, à nouveau, je suis désolée, mais ce n'est pas clair du tout. Parce que vous nous dites que lorsqu'il y a eu des décisions de transfert de prêtres abuseurs vers d'autres évêchés ou vers d'autres lieux à l'étranger, qui ont donc permis à ces prêtres d'à nouveau sévir à l'égard d'autres enfants, vous n'en avez eu connaissance qu'après. Je me pose la question de savoir comment ces décisions sont prises, comment elles sont motivées aussi, parce que, forcément, on ne va jamais dire noir sur blanc "ce prêtre ne peut plus prêter ici en Belgique parce qu'il est soupçonné d'abus sexuels" ou parce qu'il a fait l'objet d'une plainte ou parce que, au confessionnal, on a entendu que... Bien évidemment que non, on ne va pas se tirer une balle dans le pied et on ne va pas reconnaître ainsi que l'on protège des prêtres abuseurs. Donc, je me pose vraiment la question de savoir comment on motive ces décisions. Qu'est-ce qui est mis en place pour pouvoir contrôler les faits et gestes des personnes qui sont transférées vers d'autres évêchés en Belgique ou à l'étranger? Ce contrôle, il est fondamental et j'ai du mal à comprendre comment on ne peut pas avoir de suivi sur ces personnes malgré le réseau énorme dont dispose l'Église catholique dans le monde entier. Je veux dire, vous êtes partout, vous avez des réseaux partout. Comment on peut éviter que des informations aussi essentielles, finalement, ne puissent circuler correctement?

Et enfin, je voulais aussi revenir sur l'un de vos propos, monsieur Hoogmartens. Tout à l'heure, dans votre introduction, vous nous avez expliqué que vous aviez été choqué par les récits des victimes, *getuigenissen*, les témoignages des victimes, tant par les faits que par le fait que cela aurait pu avoir lieu au sein même de votre évêché, que vous vous êtes dit: "Mais c'est impossible! C'est tellement énorme que je ne comprends pas comment ça a pu avoir lieu".

Je me pose la question de savoir combien de temps il vous a fallu pour – puisque c'est le cas aujourd'hui, vous réalisez l'horreur que les victimes ont vécue – vous rendre compte de l'ampleur criminelle de ce qui s'est passé, entre le moment où vous en avez eu connaissance pour la première fois et le moment où vous avez réalisé la teneur criminelle de ces faits? Est-ce qu'il y a eu, finalement, un facteur déterminant pour cela, un

témoignage particulièrement fort, des éléments qui se sont corroborés ou autres? On a besoin, pour le bon travail de notre commission, de comprendre cette ligne du temps. Je vous remercie.

Patrick Hoogmartens: Het criminele karakter heb ik het meest ingezien door de getuigenis van Peter Adriaenssens. Daardoor heb ik echt ingezien wat de gevolgen zijn, hoe crimineel dit is en dat dit een misdrijf is.

Het gebeuren rond Vangheluwe heeft mij ook heel sterk doen inzien dat een mens soms geen inzicht heeft in wat hij gedaan heeft en geen schuldbesef heeft. Bij sommige plegers is dat echt een probleem. Toch is het een criminele act, daarvan ben ik me steeds meer bewust geworden.

U spreekt ook over de zwaarste feiten en getuigenissen die u hier gehoord hebt. We hebben er ook een aantal met u kunnen beluisteren en we hebben in de reeks *Godvergeten* een aantal heel zware getuigenissen gehoord die door merg en been gaan. In de reeks zat geen Limburgse getuige, maar ik heb zelf wel een aantal mensen gehoord. Daar waren ook getuigenissen van ernstig misbruik bij. Van de 90 meldingen waren een 60- of 70-tal niet van dezelfde zwaarte.

Er is dan wel én door de samenleving én door de kerk een soort verplichting om die mensen bij te staan. Daarom hebben wij ook na verjaring getracht om hen tegemoet te komen, niet alleen financieel. Dat is immers maar een element. We zijn hen tegemoetgekomen door hen erkenning te geven. Daardoor zijn een aantal slachtoffers, zo heb ik ervaren in de contacten die ik heb gehad, meer dan door het financiële geholpen om uiteindelijk uit de ellendige situatie te groeien waarin ze leefden.

Daarnaast hebben we een financiële tegemoetkoming betaald, ook na verjaring. De bedragen die werden uitgesproken, ook in de civiele maatschappij, zijn echter soms niet in proportie. Men kan dat kwaad ook niet uitdrukken in geld. We hebben dus in een tegemoetkoming willen voorzien, maar er moet ook hulp komen voor therapie en psychologische ondersteuning voor slachtoffers van misbruik, ook in de familiale sector. Dat is uitermate belangrijk.

Sommigen zeggen echter ook dat er door de erkenning die gegeven werd... Ik heb situaties meegemaakt waarin iemand vertelde dat hij dit aan niemand verteld had, behalve aan zijn echtgenoot. Doordat die persoon het publiek heeft kunnen zeggen, is er heel wat bij hem veranderd. Die erkenning door de samenleving, eventueel door de rechter, maar ook door de kerk zelf is uitermate

belangrijk. Het helpt ook in het helingsproces.

Ik heb niet op alle vragen geantwoord, zoals toezicht in het buitenland. Ik heb daar echter een relatief slechte ervaring mee. Toezicht in het buitenland is voor ons heel moeilijk te organiseren. U zegt wel dat wij overal aanwezig zijn. Wat een priester betreft die naar het buitenland vertrok, heb ik de nuntiatuur van het land verwittigd, net als de nuntius hier en het parket. Men kan echter niet de politie overal naartoe sturen. Ik heb daartoe ook geen macht. Het dossier is uiteindelijk bekend bij het parket en het is daar uitgesproken. Dankzij onze bemiddeling in het buitenland heeft men ook lokaal onderzoek gedaan en hebben we de priester uit het ambt gezet. De opvolging is echter voor de hele samenleving moeilijk, dus ook voor ons.

De voorzitter: Ik zie nog verschillende leden die het woord vragen. Ik zal eerst het woord geven aan mevrouw Matz omdat haar fractie als enige nog niet aan het woord geweest is. Ik zou wel willen vragen om allemaal de dynamiek van het debat te respecteren zoals we dat al weken doen. Elke fractie heeft meerdere vragen, maar we proberen het thematisch aan te pakken. Ik begrijp dat we allemaal ongeduldig op deze dag gewacht hebben en ik begrijp ook dat er een andere dynamiek is omdat er camera's in de zaal staan, maar ik zou toch heel graag hebben dat we ons houden aan de manier van werken die we al weken hanteren.

Het woord is aan mevrouw Matz. Ik neem aan dat u aansluit op het thema dat net werd aangekaart.

Vanessa Matz (Les Engagés): Madame la présidente, j'aurais souhaité pouvoir m'en tenir au thème. On a notamment évoqué de manière assez large la prescription. J'ai demandé à plusieurs reprises la parole, notamment sur cette question de la prescription, que d'autres ont évoquée. Je reste relativement sur ma faim par rapport à cela, c'est le moins que l'on puisse dire.

Je voudrais d'abord faire une remarque préalable. J'ai été super choquée par vos propos. Vous dites qu'"il faut préserver l'identité des auteurs pour préserver leur vie privée". Excusez-moi beaucoup, ça me met vraiment en pétard depuis tantôt! Vous imaginez-vous une seconde la vie de ces victimes? Avez-vous pris le même soin pour dire cela, par rapport à des victimes dont la vie a été brisée? Nous avons eu des tas de témoignages, soit par écrit, soit de personnes qui sont venues nous voir. Dire qu'il faut faire attention à préserver la vie privée des auteurs, franchement, en comparaison de ce qu'il y a à côté, la détresse, la désespérance, les vies brisées, je trouve que le propos est extrêmement malvenu.

J'en viens à la question de la prescription car je souhaite m'inscrire dans le débat que M. Van Hecke a lancé. Ce n'est pas très clair. Certains faits vous ont été effectivement mentionnés par le parquet comme prescrits; pour d'autres "vous aviez l'impression que". J'ai relevé que vous avez parlé de 93 signalements au total et qu'il y en a 14 qui ont été signalés à la justice. Pour le reste, vous dites, il s'agit de décès, d'un cas dont les faits n'étaient pas véridiques, etc.

Donc, le reste, en fait, ce sont des affaires que vous avez jugées prescrites. J'estime que même si elles sont prescrites, elles doivent être transmises au parquet. C'est fort important. Pourquoi? Parce qu'à un moment donné, il peut y avoir d'autres victimes pour lesquelles ces affaires ne sont pas prescrites. J'ai aussi l'impression qu'il y a une minimisation de choses. Il faut que vous nous donniez davantage d'explications.

De manière générale, on sent très bien que la prise de conscience a été extrêmement tardive – vous le dites vous-même. De plus, elle reste à mon sens relativement ténue, quand je vous écoute, quand je vous entends. Cette impression de "vous savez, on a tout fait. On a pris conscience, et on a tout fait". Vous avez dit: "On a prié pour les victimes." J'aimerais vous demander, en âme et conscience, si vous avez le sentiment d'avoir pris toutes les mesures, une fois votre prise de conscience faite, de l'ampleur et de la gravité des faits. Avez-vous l'impression, le sentiment que l'Église a tout fait pour tenter de réparer? Que ce soit financièrement, que ce soit dans la prise en charge de soins pour les victimes, que ce soit dans l'écoute, que ce soit dans la transmission des faits à la justice – parce qu'il n'est pas à vous de juger s'ils étaient prescrits ou pas, si c'était grave ou pas –, avez-vous le sentiment d'avoir tout fait? Parce qu'au regard des témoignages que nous avons eus, ce n'est pas ce qui se dégage. J'aimerais vraiment vous entendre sur ce point. Je vous remercie.

Patrick Hoogmartens: Ik heb er geen weet van dat iemand zou hebben gesproken over het privéleven van de pleger en dat we dat moeten beveiligen. Het ging mij om het privéleven van de slachtoffers die uitdrukkelijk vroegen dat hun naam niet geciteerd zou worden. Ik heb een brief bij van twee vrouwelijke slachtoffers waarin zij vragen om geen melding te doen bij het parket. We hebben dat echter toch gedaan, maar dan zonder hun naam te vermelden. Uiteindelijk is dat via gerechtelijke weg toch een publieke zaak geworden, maar hun namen zijn mede op onze vraag anoniem gebleven. Dat gaat dus niet over de pleger, maar wel over de slachtoffers.

Ik heb ook gezegd dat wij alles aan het parket

hebben overgemaakt, behalve als we inzagen dat het misbruik tussen meerderjarigen betrof. Dat konden we tamelijk objectief vaststellen op basis van de leeftijd van de mensen. U noemde de getallen 93 en 40. Dat zijn niet de getallen die ik voor me heb. Ik heb de lijsten. We hebben alle gevallen doorgegeven, zeker sinds de vorige commissie. Bij de oudere gevallen hebben we dat ook gedaan, behalve als de plegers overleden waren. De meeste van hen waren immers overleden en dat is toch een andere situatie dan een van acuut misbruik.

Hebben wij alles gedaan? Nee, niet alles. Dat is ook niet mogelijk. Ook de samenleving kan niet alles doen. We hebben wel getracht om datgene te doen wat de emanatie van de samenleving, het Parlement, heeft gevraagd, wat in overleg gebeurd is. We hebben daarvoor veel inspanningen gedaan, weliswaar altijd te weinig, om maximaal naar mensen te luisteren. In sommige omstandigheden was het moeilijk, omdat het vooral voor mensen die reeds een juridische weg bewandelden of hadden bewandeld moeilijk was een sereen gesprek aan te gaan of erkenning te krijgen.

Daarnaast hebben we ook geprobeerd om financieel tegemoet te komen, maar het zou toch helemaal absurd zijn dat iemand na verjaring meer financiële tegemoetkoming zou krijgen dan voor de verjaring? Er moet juridisch worden gesproken over wat dat betekent. Wat de verjaring betreft, is het belangrijk te benadrukken dat de kerk als eerste de verjaringstermijn heeft verlengd. Daarenboven heeft de kerk naast de verjaring steeds de mogelijkheid om de verjaring te doorbreken door de hoogste autoriteit, de paus, wat in het gewoon recht niet het geval is.

Ik vind het zeer belangrijk dat we zien dat de sfeer daarrond grondig veranderd is en dat we echt trachten om maximale tegemoetkoming te geven, maar wel volgens het recht en de regels van de samenleving. Er zijn trouwens niet alleen slachtoffers in de kerkelijke context, er zijn ook slachtoffers, ook christenen waar we om bekommerd zijn, die ook tegemoetkoming wensen na verjaring. Sommigen hebben gezegd dat die tegemoetkoming ruimer zou moeten zijn. Ik denk dat dit een verantwoordelijkheid van de gehele samenleving is, maar ik geef toe dat we niet alles hebben gedaan. Dat is niet mogelijk. Velen zeggen ook dat de erkenning voor hun het belangrijkste was, de erkenning dat de feiten gepleegd werden door iemand die soms al 50 jaar geleden overleden is en die lid was van de christelijke gemeenschap of de kerk.

Luc Van Looy: De slachtoffers waarnaar we

geluisterd hebben, hebben aangegeven dat ze zich niet alleen erkend, maar ook als mens gewaardeerd voelen. Dat is een van de belangrijkste dingen die we daar kunnen doen, luisteren naar mensen om hen als mens te waarderen. We hebben ook de plicht om die mensen verder te begeleiden en we vervullen die plicht ook. Dat is zeker een belangrijk aspect.

Hebben wij als kerk alles gedaan? Nee, nooit. Een tijdje geleden heeft aartsbisschop Terlinden publiek gezegd dat we te weinig hebben gedaan en dat we moeten zoeken naar wat we nog meer kunnen doen. We zijn daar absoluut van overtuigd. We hebben ons best gedaan, denk ik. Misschien niet altijd, maar meer is mogelijk. We moeten blijven zoeken naar wat we nog meer kunnen doen.

Ik wil daar graag iets aan toevoegen. Als kerk hebben we een gedragscode ingevoerd, maar er zou zoiets moeten zijn voor de hele maatschappij, want het misbruik gebeurt overal. Hoe kan de kerk bijdragen aan het volledig verwijderen van kindermisbruik uit de maatschappij? Wat kan onze taak daarin zijn? Daar moeten we ernstig over nadenken naar de toekomst toe.

De **voorzitter**: Dat zijn antwoorden die meteen een nieuw debat mogelijk maken, maar we zullen eerst de vragen over de overplaatsingen afronden.

Valerie Van Peel (N-VA): Ik wil terugkomen op de zaak van Luk Delft. Voor degenen die wat minder aanwezig waren, het is namelijk de bedoeling dat men bepaalde dingen kan uitspitten tot op het bot en dat men er dus op kan doorgaan.

Mijnheer Van Looy, u zei dat u nog geen bisschop was toen de beslissing werd genomen door de salesianen om hem naar het buitenland te sturen. Dat kan wel kloppen, maar u was wel op de hoogte van die feiten toen u wel bisschop was en toen u hem wel onder uw vleugels had. Wat hebt u ondernomen tegen de salesianen die schuldig verzuim hebben gepleegd en Delft naar het buitenland hebben gestuurd? Daarover heb ik namelijk ook nog niets gehoord. Werd er ooit binnen de kerk al eens iemand aangesproken over het feit dat hij zaken onder de mat heeft geveegd?

Luc Van Looy: Ik werd gecontacteerd door Luk Delft zelf toen hij in Afrika door CNN gecontacteerd werd. Dat is het moment waarop ik er iets van wist. Ik heb de salesianen daarvan onmiddellijk verwittigd, aangezien zij de verantwoordelijkheid voor hem dragen, net als de voorzitter van Caritas Internationalis, waarvoor hij daar werkte. Zij hebben ook onmiddellijk gehandeld en de zaak verder opgenomen.

Valerie Van Peel (N-VA): De salesianen waren toch al veel langer op de hoogte van de feiten die Luk Delft gepleegd had?

Luc Van Looy: Dat weet ik niet. De salesianen waren op de hoogte van het feit dat die persoon vroeger veroordeeld was.

Valerie Van Peel (N-VA): En toch hebben ze hem een kindertehuis laten starten in Afrika? En daarvoor is niemand verantwoordelijk gemaakt?

Luc Van Looy: Ik was daarvoor niet verantwoordelijk.

Valerie Van Peel (N-VA): U had misschien wel iemand binnen de salesianen kunnen aanspreken die dat heeft toegelaten.

Luc Van Looy: Ik was helemaal niet betrokken bij zijn overplaatsing van België naar de Centraal Afrikaanse Republiek.

Valerie Van Peel (N-VA): De persoon die die beslissing heeft gemaakt om hem te verplaatsen, werd echter nooit op het matje geroepen binnen het kerkelijke instituut als gevolg van die beslissing?

Luc Van Looy: Niet dat ik weet.

Valerie Van Peel (N-VA): Zo blijven zaken dus bestaan en blijven er slachtoffers gemaakt worden. Dat noemen ze verantwoordelijkheid.

Luc Van Looy: Ja, dat weet ik wel.

Valerie Van Peel (N-VA): Ik hoor dat hier echter nooit. Dat is het verschil tussen verantwoordelijk zijn als instituut en afwachting zijn over welk verhaal we niet meer onder de mat geveegd krijgen.

Dat is het verschil. Dat signaal wordt dus niet gegeven in de kerk.

Luc Van Looy: Voor zover ik weet, hebben de salesianen wel onmiddellijk maatregelen getroffen in de mate van hun verantwoordelijkheid, net als Caritas Internationalis.

Valerie Van Peel (N-VA): Ze hebben dat gedaan toen het opnieuw in de pers kwam en ze niet anders konden. Dat klopt.

Patrick Hoogmartens: Mijn ervaring is dat we ook schriftelijke meldingen gemaakt hebben, voordat iets in de pers kwam en voordat anderen ervan op de hoogte waren. Wij maakten, zeker sinds de vorige commissie, maar ook daarvoor al, zelf

meldingen, niet alleen wanneer het niet meer anders kon, omdat de media ervan op de hoogte waren. We hebben daarin onze verantwoordelijkheid genomen, zodat er tijdig door het gerecht of de politie ingegrepen kon worden. Wat mij betreft, was dat in ons land wel degelijk het geval.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik probeer de chronologie ook een beetje te zien. Mijnheer Van Looy, u zei daarnet dat de heer Delft u zelf gecontacteerd heeft naar aanleiding van de reportage van CNN. Een halfuurtje geleden zei u echter dat u niet veel meer kon doen, omdat hij gelaïciseerd werd. Ik wil dus nu graag de chronologie horen.

U wordt dus gecontacteerd door de heer Delft naar aanleiding van de reportage van CNN.

Luc Van Looy: Hij heeft mij onmiddellijk gecontacteerd toen hij zelf gecontacteerd werd door CNN.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Oké, dan bent u dus op de hoogte van het feit dat de heer Delft inderdaad in de Centraal Afrikaanse Republiek zit?

Luc Van Looy: Dan ben ik op de hoogte dat CNN denkt dat hij schuldig is.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U wist dan dat hij in de Centraal Afrikaanse Republiek verbleef?

Luc Van Looy: Inderdaad.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Was hij dan al gelaïciseerd?

Luc Van Looy: Neen, nog niet.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U zei echter daarnet dat u geen maatregelen kon nemen omdat hij gelaïciseerd was.

Luc Van Looy: Nee, hij is nadien pas gelaïciseerd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Wat hebt u dan ondernomen voordat hij gelaïciseerd werd? Eens iemand gelaïciseerd is, hebt u er inderdaad niet veel macht meer over. Wat hebt u of wat hebben de salesianen gedaan toen u op de hoogte was dat hij, een pedofiel, in Afrika met kinderen aan het werken was? Wat hebt u toen gedaan?

Luc Van Looy: Ik moet niet spreken over wat de salesianen gedaan hebben, want dat zullen zij wel doen. Ik heb zelf wel elke informatie die ik kreeg over Luk Delft in Afrika vanuit Rome – want ik zat

toen nog in Rome – aan de provinciaal van de salesianen hier gemeld.

Wat heeft hij dan verder gedaan? Hij heeft dat zeker au sérieux genomen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U zegt dat het niet aan u is om hem terug te roepen. Het is aan de salesianen om die beslissing te nemen en hem terug te roepen.

Luc Van Looy: Ja, dat hebben ze ook gedaan.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Is de heer Delft daarop ingegaan?

Luc Van Looy: De heer Delft is dan teruggekeerd. Dat zijn dingen die ik van de salesianen vernam. Ze hebben hem onmiddellijk teruggeroepen. Hij is teruggekomen en is dan gelaïciseerd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dat is de zaak-Delft. Er is nog het geval van iemand die naar het buitenland was gegaan, de heer Omer Verbeke. U zult die ook wel kennen. Na de genocide in Rwanda heeft die daar een school opgericht. Hij had hier in België al heel veel slachtoffers gemaakt. Die persoon bouwt dan een school in Afrika. Een school betekent kinderen. Waarom laat men dat toe? Waarom treedt men niet op? Waarom nemen u, de salesianen, niet de beslissing dat die persoon moet terugkomen, dat die niet naar Afrika gaat, dat die niet met kinderen in contact zal komen? Waarom gebeurde dat niet?

Luc Van Looy: Wanneer ik heb vernomen dat Omer Verbeke bezig was met een project in Rwanda, heb ik hem onmiddellijk geroepen. Hij was toen in Rwanda en hij is niet onmiddellijk kunnen afkomen. Ik heb hem uitgenodigd voor een gesprek in 2011. We zijn in contact gebleven. Ik heb hem onmiddellijk verplicht afstand te nemen van een vzw die hij had opgericht, naast zijn werk in Rwanda. Hij moest daar uit treden. Samen met de ambassade van Rwanda in België heb ik ervoor gezorgd dat hij niet meer in Rwanda binnen mocht. Hij was persona non grata in Rwanda. Ik heb ook al zijn bevoegdheden van priester afgenomen. Hij mocht niet meer in het publiek als priester functioneren. Dat zijn de drie maatregelen die ik heb genomen. Ik denk dat dat in 2011 was.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Volgens een krantenbericht in *De Standaard* is hij in 2014 nog naar Rwanda teruggekeerd. Dat is na 2011.

Luc Van Looy: Hij is nog teruggegaan naar Rwanda. Wanneer ik dat heb vernomen, heb ik een dossier opgesteld waarmee ik naar Rome ben gegaan. Ik heb dat dossier aan Rome aangeboden

en gevraagd dat ze die priester zouden verwittigen dat dat niet kon en dat ze hem zouden laïciseren.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Wat heeft Rome beslist?

Luc Van Looy: Rome heeft toen in een brief geantwoord dat ze het niet noodzakelijk achtten om die man toen, in 2017, te laïciseren wegens zijn leeftijd, omdat al zijn autoriteit al afgenomen was, omdat hij niet meer naar Rwanda mocht gaan enzovoort.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar dan bleef hij onder uw bevoegdheid. Hij was diocesaan priester en viel onder de bevoegdheid van de bisschop. Hij werd niet gelaïciseerd door een beslissing van Rome, dus u had weer alle bevoegdheid om op te treden. Wat hebt u dan gedaan?

Luc Van Looy: We hadden al zijn bevoegdheden al afgenomen, vooraleer naar Rome te gaan. Hij had dus geen bevoegdheid meer om als priester op te treden, hij had geen bevoegdheid om naar Rwanda te gaan en hij had geen bevoegdheid om nog in een vzw voor kinderen te functioneren. Dat geldt nog tot op vandaag. De huidige bisschop van Gent volgt het dossier op.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Wilt u dan zeggen dat u geen bevoegdheid hebt om op te treden, wanneer die priester zich niets aantrekt van wat u vraagt?

Luc Van Looy: Vooraleer ik naar Rome ben gegaan, waren al zijn bevoegdheden opgeheven. We hebben dan gemerkt dat hij in de begrafenis van een priester had mee geconcelebreerd. Zodra ik dat wist, heb ik hem op het matje geroepen en hem gezegd: "Dat nooit meer." Het is dan dat ik naar Rome ben gegaan. Eigenlijk ben ik naar Rome gegaan omdat hij zich niet hield aan de verplichtingen die hem waren opgelegd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Een begrafeniscontext is iets minder onveilig dan hem naar Afrika te laten gaan in een schoolomgeving. De vraag is dan wat u toen kon doen om het gevaar voor de kinderen in Afrika te beperken en uit te sluiten.

Luc Van Looy: Hem de toegang tot Rwanda ontzeggen. Dat heb ik gedaan samen met de ambassade van Rwanda hier in Brussel.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Maar toch geraakte hij er nog...

Luc Van Looy: Of hij er daarna nog is geweest,

op welke datum enzovoort, dat zou ik moeten bekijken.

Dat zijn de maatregelen die we genomen hebben in volle bewustzijn en waarover we het parket hebben ingelicht.

Greet Daems (PVDA-PTB): De oorspronkelijke vraag waarvoor ik mijn hand had opgestoken, is al beantwoord. Ik heb wel nog één vraag.

Mijnheer Van Looy, u zegt dat nadat het nieuws op CNN was bekend gemaakt en Luc Delft was geïnterviewd, hij zich direct tot u heeft gericht. Ik vraag me af waarom hij zich eerst tot u en niet tot de salesianen heeft gericht.

Luc Van Looy: Die vraag zou u aan hem moeten stellen. Hij weet dat ik salesiaan ben. Hij weet dat ik op dat moment een functie had binnen Caritas Internationalis. Hij werkte voor Caritas en hij is salesiaan. Ik vermoed dat hij die twee elementen met elkaar heeft verbonden. Hij zal gedacht hebben dat hij zijn werkgever moest verwittigen. Hij heeft me gebeld. Ik heb dat onmiddellijk doorgegeven aan de voorzitter van Caritas Internationalis. Hij heeft me ook als salesiaan gebeld, wat ik meteen aan de provinciaal heb gemeld.

Greet Daems (PVDA-PTB): Was Caritas op de hoogte van zijn veroordeling?

Luc Van Looy: Voordien? (*Greet Daems zegt ja zonder micro*)

Daar kan ik niet op antwoorden. Dat weet ik niet.

Greet Daems (PVDA-PTB): Dat is niet uitgezocht?

Luc Van Looy: Dat is niet uitgesloten. Hij is naar Afrika gegaan na een probatieperiode. Als de salesianen samen met Caritas hem hebben toegelaten om in Afrika in een administratieve functie te werken, wijst dat erop dat Caritas op de hoogte was van zijn vroegere beschuldiging.

De **voorzitter**: Vraagt iemand nog het woord over dit thema? Nee? Dan zijn er nog de thema's preventie en de verjaring. Wil iemand daarover het woord nemen?

Valerie Van Peel (N-VA): Ja, heel kort. Ik was er al over begonnen en ik heb het u nogmaals horen zeggen. Mijnheer Hoogmartens, heb ik het juist dat u zegt dat u pas na het gesprek met Peter Adriaenssens echt beseftte dat het criminele feiten met grote gevolgen betrof, kort samengevat. Het heeft de kerk tot 2010 gekost om na dat gesprek in

te zien dat men van kinderen afblijft, want dat er anders een dader en een slachtoffer zijn. Dat is eigenlijk wat u zegt.

Dat is een groot deel van het probleem. U mag naar heel de maatschappij wijzen, maar ik dacht om te beginnen dat de maatschappij daar toch al wat vroeger mee was. Ten tweede, voor een instituut dat zegt richtinggevend te zijn voor de maatschappij, dat pretendeert over heel veel onderwerpen de waarheid te verkondigen, kan ik dat niet begrijpen. Dat is volgens mij een groot deel van het probleem geweest. Het minimaliseren van dergelijke feiten in zo'n instituut... Ik denk dat u zelfs vandaag nog niet door hebt – want anders zou u dat zo niet zeggen – hoe schrijnend dat is.

Patrick Hoogmartens: Ik denk wel dat ik weet hoe schrijnend dat is en dat er voordien al inzicht was dat die dingen wettelijk en ethisch niet konden, maar dat door het gesprek met de heer Adriaenssens dat inzicht zeer sterk is doorgedrongen. Het besef daarvan is maatschappelijk, maar ook in de kerk toegenomen. Ik zeg niet dat dat besef er voordien niet was, maar het besef van het trauma en het gebruik van macht is sinds dat gesprek helderder dan ooit. Als je boeken over psychologie van 50 jaar geleden leest, was hun inhoud ook anders dan in de boeken van vandaag. Ik denk dat daar in de kerk en in andere branches van de samenleving en de wetenschap groei in is. Ik wil daarmee niet alles toedekken. Dat er voordien geen inzicht bestond, is volgens mij niet juist, maar het misdrijf karakter waarnaar daarnet is gevraagd, is toen heel helder geworden.

Valerie Van Peel (N-VA): Er is groei in het concept hoe groot de gevolgen zijn voor de slachtoffers. Dat is waar. We zijn de eerste generatie die beseft hoe groot de gevolgen zijn voor slachtoffers. Daar wil ik nog in meegaan. Het besef dat een volwassene geen seksuele handelingen onderneemt met een kind, daarvan mag ik hopen dat dat al ouder is.

Patrick Hoogmartens: Natuurlijk. Het misdrijf zeker, maar er is ook de connotatie zonde, waarover vandaag niet wordt gesproken. Op wereldvlak gebeuren dingen die we niet alleen in de seksuele context, maar ook in die van vrede en geweld niet acceptabel vinden. Het ene en het andere kunnen echter samengaan. Misdrijf en een ethisch niet acceptabele kwestie. Het misbruiken van kinderen, behalve misschien in de Griekse samenleving, werd door ons al zeer lang als niet acceptabel ervaren. We zijn ons daar echter in toenemende mate van bewust geworden, naar aanvoelen zoals de samenleving zelf.

Valerie Van Peel (N-VA): We hebben het hier over een gesprek uit 2010, mijnheer Hoogmartens. Tot

2010 hebt u dus in gedachten zitten denken hoe zondig en crimineel...

Patrick Hoogmartens: Nee, nee.

Valerie Van Peel (N-VA): U zegt nu wel 'nee', maar dat is wel de indruk die we van uw instituut hebben.

Patrick Hoogmartens: Ik probeerde daarnet te zeggen dat dit een iets te eenvoudige samenvatting zou zijn door de eeuwen heen, behalve in sommige samenlevingen. Ik noemde bijvoorbeeld de Griekse samenleving waar sommige dingen wel...

Ik was me daarvan van tevoren nogal bewust, maar er werd te weinig bij stil gestaan.

Valerie Van Peel (N-VA): Wat u nu zegt, klopt inderdaad. Er werd veel te weinig bij stilgestaan.

Patrick Hoogmartens: Door de kerk en de samenleving.

Valerie Van Peel (N-VA): U moet eindelijk eens stoppen met u te verbergen achter de samenleving als u een instituut wilt zijn dat beweert het allemaal beter te weten dan wij allen samen! Ik heb het daarmee echt gehad! Dat is volgens mij een debatfiche die nu binnen de kerk wordt verspreid om constant over de samenleving te spreken en dat het overal gebeurt. Ik ben dat echt beu!

Ik ben de eerste om te zeggen dat het overal gebeurt, maar dat neemt niet weg dat de kerk zich gigantisch schuldig mag voelen. Er is immers niet overal een instituut tussen gaan staan dat ervoor heeft gezorgd dat slachtoffers werden behandeld alsof zij de daders waren en dat de daders een hand boven het hoofd hield! Dat was typisch voor de kerk! Daarvoor mag u dus wel wat verantwoordelijkheidszin voelen.

Ik raad u dus aan, en iedereen die vanuit de kerk na u nog komt, vooral naar zichzelf te kijken.

Patrick Hoogmartens: Ik ben het daarmee eens, maar wat we de laatste jaren gedaan hebben, is heel sterk op die manier georganiseerd. We doen ook steeds meer naar mijn aanvoelen.

Ben Segers (Vooruit): Ik wil graag nog aansluiten op wat collega Van Peel zei. U hebt het inderdaad steeds over het voortschrijdend inzicht. Had u dan werkelijk een leerproces nodig om seksueel misbruik erg te vinden?

Ik denk ook aan de commissie-Halsberghe, waar uiteindelijk 33 dossiers beland zijn. We hebben hier

heel veel getuigenissen gehoord. We weten ook dat er een veelvoud aan meldingen gemaakt is in die periode. Wat heeft u ervan verhinderd om al die dossiers intern al over te maken? Daarnet hebben we het gehad over de politie en het parket, maar u kon ze ook intern overmaken aan die commissie. Hoe komt het dat er daar in godsnaam maar 33 dossiers zijn beland?

Patrick Hoogmartens: Ik vermoed dat het aantal aangiftes daarna pas geëxplodeerd is. In de commissie hanteerde men een bepaalde manier van werken die heel sterk gefocust was op de financiële kant. Er waren dan ook interne spanningen, waardoor professor Adriaenssens opgestapt is uit de commissie. De toevloed is dus gekomen vanaf de commissie-Adriaenssens.

Op die manier werden wij in toenemende mate sterk betrokken.

Greet Daems (PVDA-PTB): In Pennsylvania in de Verenigde Staten heeft een procureur-generaal ook gesproken over een rapport over misbruik in zijn staat. Hij zei dat daar heel consequent gebruik gemaakt wordt van eufemismen. Men zegt bijvoorbeeld niet 'verkrachting' maar 'seksueel grensoverschrijdend gedrag' of men heeft het over 'ongepast contact' in plaats van 'seksueel molesteren'. Ook werd aangeraden het onderzoek over te laten aan collega-geestelijken en de politie zeker niet te verwittigen. Geestelijken die kinderen misbruiken, worden er best naar een psychiatrisch centrum gestuurd dat bestuurd wordt door de kerk en een priester die kinderen aanrandt, mag nog gehuisvest en betaald worden door de kerk. Wanneer een pedofiele priester wordt overgeplaatst, mogen de parochianen daarenboven niet weten waarom. Ziekteverlof en uitputting zijn dan de termen die gebruikt worden wanneer er naar een reden gevraagd wordt. Als de gemeenschap toch weet krijgt van het misbruik, hoeft de priester niet uit zijn ambt ontzet te worden. Er wordt dan aanbevolen hem over te plaatsten naar een plek waar niemand weet dat hij een pedoseksueel is.

Herkent u de Belgische kerk daarin, minstens tot de jaren 2000 of nog later?

Patrick Hoogmartens: Ik herken de huidige Belgische kerk daar absoluut niet in. Ik heb u verteld dat ik drie acute situaties gekend heb. In plaats van eufemismen te gebruiken, heb ik de parochie echter zelf ingelicht over wat er aan de hand was, zodat het parochieteam op de hoogte was van de feiten en dat het parochieteam wist waarom er een sanctie genomen zou worden. In het algemeen was dat dan de sanctie die door ons en door het parket werd opgelegd.

Dat is ook gegroeid tijdens de periode dat ik bisschop ben. We hebben daar steeds andere mensen bij betrokken. De periode dat er maar een persoon op de hoogte was, is voorbij. De verantwoordelijke van het meldpunt van ons bisdom is daarenboven iemand die zijn leven lang gewerkt heeft in de misbruikcontext als directeur van een centrum. Hij was dus op de hoogte.

Ik heb geen enkel slachtoffer of geen enkele dader alleen ontvangen, behalve als ze daarom vroegen. Ik ontving hen altijd pas nadat ze ook een gesprek hadden gehad met die andere persoon, zodat we tenminste met twee op de hoogte waren, en ook met de hele commissie. Ik vond het wel belangrijk dat er ook openheid was in de lokale parochie of entiteit waar de pleger werkzaam was.

In Amerika leven andere... Ik kan echter zeggen dat dit in ons bisdom niet het geval is.

Daniel Senesael (PS): Comme Mme Daems parlait de l'étranger, j'avais aussi relevé trois ou quatre situations. En fait, aux États-Unis, pour revenir là, le professeur Doyle avait donné une série de recommandations et la congrégation des évêques n'a pas souhaité, n'a pas voulu suivre les recommandations et a voulu agir de manière indépendante, avec ses propres experts sans tenir compte de la justice. C'est une situation.

En France, la situation était différente. On a dit "on ne va pas mettre en place de commission cléricale, mais toutes les informations seront transmises directement et traitées par la justice". Ça, ce sont deux situations différentes. Si je parle de l'Irlande, là, on a encore une autre situation. Les évêques ont été accusés d'avoir couvert les abus perpétrés par des prêtres et l'Église catholique a refusé de collaborer avec la justice. Aux Pays-Bas, je ne veux pas rentrer dans les détails, c'est encore une situation différente.

Vous dites – je vous entends et vous écoutez attentivement – que pour la Belgique, la situation est encore différente, que vous avez pris vos responsabilités, plus particulièrement après 2010. Avant 2010, vous êtes un peu plus discrets. Mais après 2010, vous avez quand même tenu à ce que ce soit la commission cléricale qui ait le monopole, qui prenne les décisions sans vraiment avoir une concertation directe avec la justice. Quel est votre ressenti par rapport à ces différentes situations, dans le droit chemin de ce que Mme Daems vient d'évoquer avec les États-Unis?

Patrick Hoogmartens: Ik begrijp niet goed wat u wilt zeggen met "zonder contacten met Justitie". In Frankrijk heeft men een kerkelijke commissie

opgericht. In Nederland heeft men ook een kerkelijke commissie opgericht, waarin ook externe specialisten zetelen. Wij hebben op uw vraag graag samengewerkt met de parlementaire commissie. Daarna hebben we vooral met externen die niet tot de clerus behoren, gewerkt. In ons meldpunt hebben mensen met een objectieve verantwoordelijkheid gewerkt. We hebben daarenboven elk jaar opnieuw een weerslag van de werkzaamheden gegeven, zowel van de getallen als de inhoud van de commissies.

Er zijn verschillen, maar het is belangrijk te weten dat dit niet louter kerkelijk was. We zijn op eigen initiatief begonnen met de commissie-Halsberghe en de commissie-Adriaenssens. Daarna hebben we dit opengesteld en werd onder toezicht van parlementsleden de arbitrage opgericht en zijn officiële instanties als Dignity in het leven geroepen, met grote onafhankelijkheid en waarop volledig toezicht werd gehouden. Het is niet meer zoals in Pennsylvania, waar men nu ook niets weet. Dat is mijn antwoord. Met alle eerbied, maar ik ken de situatie in Nederland en Frankrijk onvoldoende.

Sarah Schlitz (Ecolo-Groen): Je vous remercie pour les explications. J'ai encore quelques questions et réflexions plutôt sur l'après. Je travaille beaucoup sur les questions de violences sexistes et sexuelles dans la société, notamment le déploiement des Centres de Prise en charge des Violences Sexuelles (CPVS), qui sont toutefois conçus pour les victimes aigües et actuelles. Or, ici, on a vu énormément de personnes qui sont détruites par ce qui leur est arrivé il y a longtemps.

J'ai besoin de vous entendre sur certains éléments qui pourraient aider ces personnes à aller mieux, au-delà évidemment des soins médicaux qui ne sont plus d'actualité. Vous disiez tout à l'heure qu'il est compliqué d'indemniser quand il y a déjà prescription. D'une certaine manière, vous dites en fait que vous en avez déjà fait beaucoup alors que c'était prescrit. Mais il y a toute la nuance entre la dimension légale et la dimension morale.

Or, ce qu'on voit ici, c'est qu'énormément de victimes croient encore et veulent encore croire en la bonne volonté de l'Église à les reconnaître, à retrouver le droit chemin de la morale. Elles espèrent encore de votre part, de la part de l'Église, des excuses, une reconnaissance complète et entière sans nuance des erreurs et des torts qui ont été commis et des violences qu'elles ont subies. Elles voudraient que vous alliez plus loin dans cette reconnaissance. Et, comme on l'a évoqué tout à l'heure, cette reconnaissance va dans les deux sens.

En effet, ces personnes ont besoin de reconnaissance et, au départ, il ne s'agit pas forcément d'argent. Par contre, la façon dont elles ont parfois été traitées en s'adressant à un point de contact, en n'ayant pas l'accueil souhaité, en étant renvoyées d'un côté à l'autre, en n'ayant parfois pas de réponse pendant des mois de la part du point de contact, cela a généré des violences terribles pour ces victimes. C'est une nouvelle violence qui vient s'ajouter à la violence initiale, aux années de silence qui engendrent une violence psychologique terrible. Parfois, le fait d'avoir parlé, de ne pas avoir été écouté, de ne pas avoir été aidé à l'époque, après et puis ici, engendre des nouvelles violences.

Une bonne fois pour toutes, que pourriez-vous faire pour aider ces personnes? Parfois, elles disent: "Au début, l'argent, je n'en voulais pas. Et puis, en fait, quand j'ai vu que ce qui tracassait l'Église, c'est qu'on touchait à son portefeuille, alors, finalement, oui, j'ai accepté l'argent, vu qu'apparemment, c'était la seule manière de la forcer à faire un geste." Ce qu'on entend ici est terrible.

Pour d'autres, ce qui est important, c'est la reconnaissance à travers des déclarations mais aussi, par exemple, des actes symboliques.

Certains ont évoqué le fait que le pape puisse avoir un mot pour eux ou le fait qu'il puisse y avoir une statue, une journée dédiée à ces personnes à l'initiative de l'Église et non pas de l'État ou de la société. Seriez-vous disposés à lancer un processus de ce type pour ces personnes qui ont visiblement besoin aujourd'hui d'une réintégration pleine et entière en tant que membres de votre communauté, à l'image d'une famille dysfonctionnelle?

On sait que, dans beaucoup de familles incestueuses, lorsque la victime parle et dénonce ce qui lui est arrivé, c'est elle qui est rejetée et qui est vue comme celle qui sème le trouble dans la famille. Et l'auteur continue à pouvoir exister dans la communauté. Il me semble que, dans le cas qui nous occupe ici, il faudrait pouvoir réintégrer de manière pleine et entière ces victimes qui aujourd'hui attendent toujours de pouvoir avoir leur pleine place au sein de la communauté, même une place centrale au vu de ce qu'elles ont subi, et d'être traitées de cette manière-là. Pour elles, c'est essentiel.

De notre côté, nous plancherons évidemment sur les solutions qui pourraient être mises en place au niveau de l'accompagnement psychologique à plus long terme des victimes de violences sexuelles en général, dans l'Église et en dehors. C'est mon souhait et c'est notre responsabilité en tant que

responsables politiques. De votre côté, que pourriez-vous faire encore aujourd'hui pour répondre à ce besoin? Je vous remercie.

Patrick Hoogmartens: De psychologische begeleiding is zeer belangrijk. Ik druk me voorzichtig uit, maar ik denk dat zowel de samenleving als de kerk daarin een verantwoordelijkheid draagt. Ook wij moeten bijdragen om slachtoffers en op een of andere manier ook daders psychologisch te ondersteunen. Het gaat zelfs verder dan louter het psychologische. Ik meen dat we ook de verplichting hebben om hen moreel en spiritueel te ondersteunen.

Onlangs had ik een gesprek met een psychologisch gevormde vrouw. Zij vertelde mij dat ook de psychologie soms op haar grenzen botst. Bij het opnieuw kunnen starten in het leven is daarom uitermate belangrijk dat er ook een spirituele component wordt aangereikt. Ten minste daarvoor moet de kerk in de toekomst meer een bijdrage leveren. Daar zitten ook competenties in. Mannen en vrouwen die daarin thuis zijn, kunnen daarvoor een reële steun bieden.

Naast de financiële tegemoetkoming is die psychologische en spirituele ondersteuning zeer belangrijk. Mensen moeten kunnen herstarten en met alleen het financiële stuk lukt dat niet. Ik heb voldoende slachtoffers gezien om te kunnen zeggen dat we innerlijk een aanvaardingsproces van onze geschiedenis moeten doormaken. Daarin is psychologie belangrijk, maar voor de gelovigen is ook het geloof belangrijk, opdat men werkelijk een nieuwe start kan maken. Daarin moeten wij hen helpen.

Luc Van Looy: Voor mij is het zeker en vast duidelijk dat we elke klacht die op een of andere manier bij ons geraakt, ernstig nemen en daarvoor het parket contacteren. We moeten echter ook als mensen luisteren naar de slachtoffers en hen zoveel mogelijk trachten te begeleiden. Zoals monseigneur Hoogmartens daarnet zei, moeten we ook op psychologisch en spiritueel vlak in begeleiding voorzien. Na al wat er gebeurd is en na alle pijn die we nu nog beleven, zijn we daar allemaal van overtuigd.

Ben Segers (Vooruit): Ik wil even terug inpikken op de commissie-Halsberghe.

Via de pers hebben we vernomen dat de heer Devillé voor 2010 zo'n 490 klachten van slachtoffers heeft gemeld aan bisschoppen en oversten. De commissie-Halsberghe had 33 dossiers waarvan er sommige niet van hem kwamen. De rekensom is dan snel gemaakt. Hoe

verklaart u dat grote verschil?

Patrick Hoogmartens: Ik kan dat moeilijk verklaren. Ik heb geen inzage daarin. We hebben dat op televisie gehoord, maar ik weet niet welke dossiers bij Devillé zijn. Wij hebben de commissie-Halsberghe opgericht om ons te informeren. De heer Devillé heeft ons over sommige dossiers aangeschreven, maar vaak betrof het dossiers die juridisch zeer complex waren en waarvan er uitspraken waren. Welke dossiers van Devillé waren, weet ik niet. Hij heeft steeds gezegd dat hij die omwille van de privacy van de slachtoffers niet heeft... Ik weet niet wat de verhouding is tussen het parket en de dossiers van Devillé.

Ben Segers (Vooruit): Hebt u die aan de bisschoppen bezorgd?

Patrick Hoogmartens: Ik heb geen weet van die 490 dossiers van Devillé. Wij hebben enkele dossiers gekregen via de groep Mensenrechten in de kerk van Devillé. Een dossier daarvan heb ik heb ik hier ook aangehaald, waarin ik ook heb gereageerd zoals ik denk dat het zou moeten. We moeten dit niet meteen louter in overleg met deze groep doen, maar wel met het parket.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik heb weer een déjà-vugevoel. Twaalf à dertien jaar geleden waren er enkele bisschoppen in de toenmalige commissie. We hebben Danneels toen gevraagd waarom hij nooit iets had gedaan met al die brieven en meldingen die hij had gekregen van de heer Devillé en anderen. Hij antwoordde toen dat hij nooit iets had ontvangen en dat hij nergens van wist. De camera's draaiden toen naar het publiek en de heer Devillé stond daar met zijn armen in de lucht. U weet dat nog, want u was erbij.

Natuurlijk zijn er geen 490 dossiers in Hasselt toegekomen, maar van die 490 dossiers zullen er x-aantal van uw bisdom geweest zijn en x-aantal in het bisdom van monseigneur Van Looy. Wat hebt u gedaan met dergelijke meldingen van Mensenrechten in de kerk? Ik heb de indruk dat u aangeeft dat u nergens van wist.

Er zijn toch dossiers en brieven toegekomen? Hoe ging u daar dan mee om?

Luc Van Looy: Ik heb in de vorige commissie gezegd dat er inderdaad nog brieven op mijn bureau lagen. Dat waren er maar een paar. Die waren die dag zelf of de dag ervoor toegekomen. Ik heb toen gezegd dat ik die brieven of dossiers nog niet had bekeken.

U vraagt mij wat ik heb gedaan met de meldingen vanuit Mensenrechten in de kerk. Voor zover ik

weet, heeft Mensenrechten in de kerk mij maar één keer iets gevraagd en ik heb daarnet al gezegd wat ik daarmee heb gedaan. Dat was het dossier van Verbeke en dat heb ik toen heel ernstig opgevolgd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Gedurende uw volledige termijn als bisschop hebt u van Mensenrechten in de kerk maar één dossier ontvangen?

Luc Van Looy: Voor zover ik weet, en dat was zelfs mondeling.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): En u, mijnheer Hoogmartens?

Patrick Hoogmartens: Ik denk dat ik er meerdere heb ontvangen. De brieven die ik heb gekregen van Mensenrechten in de kerk zitten allemaal in ons dossier. Zoals ik al zei, hebben we daarop gereageerd door door te verwijzen naar het parket wanneer we dat ook maar enigszins nodig vonden. Het probleem was dat een aantal brieven zaken betroffen die justitieel uitbehandeld worden. We zochten naar een manier om daarmee om te gaan.

De vorige commissie heeft ons daarbij geholpen. Hoe gaat men ermee om wanneer een verjaarde zaak opnieuw wordt aangekaart? Het is pas vanaf de vorige commissie dat we een mogelijke werkwijze aangereikt kregen, waardoor het mogelijk werd om te reageren. Die brieven werden niet veronachtzaamd. We hebben ze maximaal bij het gerecht proberen te brengen, waar ze thuishoorden.

Dan was er het grote probleem van de verjaring. Het is pas dankzij de vorige commissie dat we konden optreden, tegemoetkomen, erkenning geven en financieel vergoeden. Er zijn ook afspraken gemaakt met sommige plegers, waarvan vele zijn gerealiseerd en andere jammer genoeg niet helemaal, omdat wij geen politierecht hebben ten aanzien van de plegers. Net als mijn voorganger heb ik de brieven die ik heb gekregen bewaard, maar ik kan er geen getal op plakken. Ze zitten in het dossier en we hebben op die manier geprobeerd om te werken zoals we dachten dat het moest, niet om zaken in de doofpot te stoppen, maar wel om ermee om te gaan, ook wat de verjaring betreft.

Daar heeft de vorige commissie ons goed bij geholpen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Als we kunnen helpen, dan ben ik daar blij mee, maar ik weet niet of de slachtoffers het gevoel hebben dat ze correct werden behandeld. Mijnheer Hoogmartens, u hebt in uw inleiding verwezen naar

de zaak van 1995-1996, zonder namen te noemen. Dat was een heel pijnlijke zaak, die ook hier aan bod is gekomen. We hebben naar die mensen geluisterd en zij hadden het gevoel dat ze met hun verhaal constant tegen muren aanliepen. Ze boden aan om bewijsstukken aan te leveren, maar ze werden niet geloofd en het was alsof ze tegen gesloten deuren aanliepen in het bisdom Hasselt.

We kunnen de details niet in een openbare vergadering bespreken, maar de gevolgen voor de betrokkene waren heel ernstig. Er was niet alleen het psychisch lijden, maar ook het jobverlies. Zij kon nergens nog terecht als godsdienstleerkracht. Er zijn dus niet alleen de gevolgen op familiaal, persoonlijk en psychologisch vlak, maar er is ook nog eens het zwaar geraakt worden in het professioneel handelen, in het beroep. Hoe kijkt u daarnaar? Hoe beoordeelt u dat?

Patrick Hoogmartens: Met pijn in het hart. Dit is een dossier dat dateert van voor mijn tijd en waarvan mijn voorganger zei dat dit het zwaarste dossier was dat hij had meegemaakt. De zaak is uitgesproken in eerste aanleg en in beroep. Er zijn toen meer dan 1.000 meisjes ondervraagd en er is een uitspraak geweest die noch een veroordeling noch een vrijspraak was. Ik ben mij daarvan ten zeerste bewust, maar nadat de commissie, maar ook de arbitrage ons de mogelijkheid had gegeven, hebben wij telkens aan de betrokkene zonder bewijsstukken te vragen gegeven wat de arbitrage oordeelde dat er moest worden gegeven.

Dat is niet het enige dat we hebben gedaan. Ik ben zelf op bezoek geweest bij een van de betrokkenen, omdat mij was gesuggereerd dat dit de pijn een beetje zou verzachten. Naar mijn aanvoelen was dat een goed bezoek, maar het kan anders geïnterpreteerd worden. We hebben maximaal geprobeerd tegemoet te komen aan wat de slachtoffers vroegen. We hebben de mogelijke pleger, die altijd heeft ontkend en die ook een klacht voor laster en eerroof heeft ingediend tegen degene die hem had aangeklaagd, geschrapt als ereleraar. Hij was met pensioen, maar bleef daar wonen. We hebben hem geschreven en hebben hem met twee gevraagd om te verhuizen.

Dat wou hij niet. Hij is nu 85 jaar. Hij woonde in een huis van zijn familie en onlangs heb ik vernomen dat hij van plan was om te verhuizen naar het rusthuis in het dorp. Ik heb hem toen gezegd dat dit naar mijn aanvoelen niet kon. Als hij verhuist naar een rusthuis, dan moet hij verhuizen naar een andere gemeente. Ik ben blij dat dit nu is gebeurd. We zijn daar met grote overtuiging proberen tegen in te gaan, maar er is een uitspraak geweest en ook in het dossier dat door de rechtbank werd aangereikt, stonden heel wat tegenstrijdigheden.

Dat maakte het moeilijk voor ons, vandaar dat mijn voorganger ook zei dat dit voor hem het meest complexe en moeilijke dossier was geweest. Daarom moest ik het ook de vorige keer daarover hebben. In de laatste 20 jaar werd ik geconfronteerd met drie situaties, waarmee ik keurig ben omgegaan en waarover er geen enkele vraag moet worden gesteld, maar in dit dossier, waar het gaat over slachtoffers die ik ken en waar ik pijn heb voor hen, hebben we gehandeld volgens de regels van de arbitrage.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Waarom kon de betrokkene niet meer opnieuw als godsdienstlerares aan de slag gaan?

Patrick Hoogmartens: Hij heeft, zoals dat in die tijd mogelijk was, pensioen genomen op relatief jonge leeftijd. Hij heeft, zoals zovelen, pensioen genomen, zodra hij dat kon.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijn vraag ging over de dame, het slachtoffer.

Patrick Hoogmartens: Ik had u verkeerd begrepen. Dat is een drama. Daar kan ik moeilijk over oordelen. Het gerecht heeft zich daarover niet uitgesproken. Ik vergiste mij daarnet omdat ook de pleger met pensioen is gegaan.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Overal waar zij zich aanmelde in het katholiek onderwijs, was ze persona non grata.

Patrick Hoogmartens: Daar heb ik geen weet van. We moeten niet over de persoon spreken, maar ik heb gehoord dat zij zelf nooit echt ondervraagd is geweest, dat haar man steeds het woord moest doen. Ik zeg dat met alle eerbied, maar ik heb er geen weet van dat zij persona non grata was.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Waarom is die zaak destijds niet gemeld bij de commissie-Halsberghe?

Patrick Hoogmartens: Ik denk omdat die zaak bij het parket zat. De commissie-Halsberghe was er om nieuwe zaken aan te pakken. Ik denk dat dat zo heeft gewerkt. Als het parket, de overheid, alle elementen kent, kunnen wij alleen maar handelen met de middelen die de overheid ons geeft, dus met arbitrage. De hele situatie is grondig besproken door arbitrage. Wij hebben ons geschikt naar de voorwaarden van arbitrage.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U beseft toch wat een drama dat is voor de slachtoffers en de familie.

Patrick Hoogmartens: Ja, absoluut.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dat is een van de getuigenissen waardoor men ziet hoe een leven is verwoest.

U toont wel veel begrip, maar wat hebben u en uw collega's gedaan om een menselijke oplossing te vinden voor die slachtoffers?

Patrick Hoogmartens: Tot mijn spijt staan we zonder veroordelingen zwakker. Er is een uitgebreid onderzoek gevoerd naar 1.000 leerlingen. Als de overheid verjaring inroept en het dossier bovendien dermate complex is dat we niet weten wat oorzaak en wat gevolg is, dan kan ik daar niet over oordelen. Maar de pijn heb ik begrepen, daarom hebben we met arbitrage het maximumbedrag dat wordt toegekend, uitgekeerd.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): U beseft heel goed dat dat maximumbedrag absoluut niet volstaat voor de schade die ze hebben geleden.

Patrick Hoogmartens: Heel zeker.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Bent u er dan voorstander van dat zelfs wanneer slachtoffers die al langs arbitrage zijn gegaan, schade hebben die veel hoger is dan wat ze hebben gekregen, een extra tegemoetkoming en hulp noodzakelijk zijn?

Patrick Hoogmartens: Daarnet heb ik over hulp gesproken. Ik denk dat er extra psychologische en spirituele hulp nodig is en dat we daar als kerk ook toe kunnen bijdragen. Voor deze concrete situatie waren er in het dossier en buiten het dossier veel tegengestelde getuigenissen, ook van zeer nabij betrokken personen over wat al dan niet is gebeurd, die het ons heel moeilijk maakten. Ik weet niet of die getuigen ook hier hebben gesproken, maar dat is een heel moeilijk dossier. Het dateert van 25 jaar en van vóór ik bisschop ben geworden. Ik deel de pijn.

De voorzitter: Mijnheer Van Hecke, we zullen het individuele dossier niet helemaal overdoen.

Ik denk dat collega Van Hecke een principe heeft willen aankaarten. U hebt zelf gezegd dat erkenning heel belangrijk is geweest. Ik denk dat dat in eerste instantie voor de overlevers inderdaad belangrijk is. Maar daarna zijn zij geconfronteerd met wat dat in hun leven heeft betekend. Dat betekent niet met een beetje, maar met een grote achterstand leven.

Dat betekent leven met veel hordes, met vallen en opstaan, met professioneel, fysiek en psychisch heel veel klachten en dus met een grote nood aan

ondersteuning en therapie. Erkenning mag dan wel belangrijk zijn, maar in een tweede fase is gebleken dat dat niet volstaat. In diezelfde tweede fase is gebleken dat het bedrag dat in die arbitrage is gegeven, door gasten in onze commissie eerder een symbolische vergoeding is genoemd. Daar was ik heel blij om. De vergoeding is natuurlijk ontoereikend om de vele kosten voor therapie die velen nog nodig hebben, te bekostigen. Vaak duurt die therapie levenslang.

Ik denk dat de vraag van collega Van Hecke ook in die zin is gesteld. Het is misschien belangrijk het ook van u te horen. Bent u of is uw instituut bereid na die symbolische vergoeding in arbitrage de kwestie open te trekken om daaraan tegemoet te komen?

Patrick Hoogmartens: Ik durf niet meer over de samenleving te spreken, wegens mevrouw Van Peel, maar ik denk dat voor elk misbruik met zijn enorme gevolgen ondersteuning door de samenleving moet komen. Voor mensen in de kerkelijke context zou er bijna een soort van bijdrage voor het remgeld moeten zijn. Ik vind dat het bijna gratis zou moeten zijn. Een CGG is niet zo heel duur, maar ik denk dat er inderdaad in de samenleving en in de kerk ook hulp kan zijn, bijkomend bij wat is gebeurd in afspraak met u.

De voorzitter: Elk slachtoffer moet uiteraard hulp kunnen krijgen. Het zou mooi zijn dat elke verantwoordelijke voor de schade daaraan bijdraagt. Uw instituut draagt daar sowieso een verantwoordelijkheid in. Ik wil geen onderscheid tussen slachtoffers maken, want ik weet dat dat vraagstuk ook aan bod komt. We hebben de slachtoffers ook gehoord.

Andere slachtoffers hebben in veel gevallen nog geen arbitrage gehad. Is er bereidwilligheid om de symbolische vergoeding die al is toegekend, naar de toekomst open te breken om na te gaan wat er mogelijk is vanuit uw instituut? Ander misbruik in andere sectoren zal zeker nog aan bod komen. Die vraag moet ik dus niet aan u stellen, maar aan die andere sectoren.

Patrick Hoogmartens: Ik denk dat de bedragen te laag geïndexeerd zijn. Dat is een ding, maar dat is niet voldoende. De moeilijkheid van dit dossier is dat er een gerechtelijke uitspraak is waar we weinig mee kunnen doen. Dat maakte het moeilijker. We wilden volgens de arbitragenormen tegemoetkomen voor die gevallen waar we zonder enig bewijsstuk aanvoelden dat de slachtoffers hadden geleden. Op uw vraag of dat bedrag hoger moet liggen, meen ik dat het bedrag moet worden bepaald zoals dat elders in de samenleving gebeurt.

De voorzitter: Ik hoor een zekere aarzeling en ik begrijp dat ook wel. Ik word daardoor ook weer een beetje teruggekatapulteerd naar 2010. Ik heb aan het begin van deze vergadering aangehaald dat men destijds het excuus aanhaalde dat het om een ander bisdom ging of dat men het niet wist. U mag mij verbeteren, maar ik heb me vaak afgevraagd of dat niet te maken had met de grote angst voor al te grote verzoeken tot schadevergoedingen die naar het instituut zouden gaan. Daardoor bent u in 2010 misschien te terughoudend geweest om te zeggen wat u of uw collega toen wel wisten. Het is belangrijk dat dit vandaag achterwege wordt gelaten. Ik voel ook nu weer die terughoudendheid. Ik spreek niet over die casus, maar in het algemeen. Eenieder moet daarin zijn verantwoordelijkheid opnemen. Ik zeg niet dat dit nog niet zou zijn gebeurd, maar het is nog niet voldoende gebeurd.

Patrick Hoogmartens: Het is evident om minstens iets te doen op het spiritueel-psychologische vlak en op vlak van de indexering van de bijdragen. Indien er dingen in de samenleving kunnen veranderen, willen wij voor kerkelijke slachtoffers graag met u daarvoor meedenken.

Greet Daems (PVDA-PTB): Ik wil even terugkomen op die terughoudendheid betreffende die schadevergoedingen. Ik stel vast dat de aanbevelingen van de parlementaire commissie nodig waren om de slachtoffers te vergoeden. In de commissie-Halsberghe verzette de kerk zich nog daartegen. Waarom verzette de kerk zich daartegen?

Patrick Hoogmartens: Uit het verslagboek van de commissie-Halsberghe, van wijlen mevrouw Halsberghe, bleek dat er interne spanningen waren in de commissie en dat er beslissingen werden genomen die niet door de volledige commissie gedragen werden. Daarom hebben mensen ook ontslag genomen uit die commissie. We voelden aan dat er een zeer sterke juridische en financiële focus was. We voelden aan dat dat niet de beste weg was.

Uiteindelijk is de commissie-Adriaenssens dan gestart met een andere competentie. De focus lag in die commissie niet zozeer op het juridische, maar wel op het psychologische, psychiatrische en het menswetenschappelijke, wat juist was.

De voorzitter: Collega's, hebt u nog vragen? (Nee)

Monseigneur Hoogmartens, monseigneur Van Looy, dank voor uw komst en voor uw bereidheid

te blijven antwoorden. We hebben al meer antwoorden gekregen dan in de vorige commissie, zovele jaren geleden. Er blijven nog altijd vragen onbeantwoord, maar alleszins dank voor uw komst.

La réunion publique de commission est levée à 12 h 50.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 12.50 uur.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Monseigneur Patrick Hoogmartens

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Monseigneur Luc Van Looy